

Praksisundersøgelse

Om kommunernes bevilling af enkeltydelse efter aktivlovens § 81, herunder mod tilbagebetaling efter aktivlovens § 92 og § 93

DET SOCIALE NÆVN

2010

Indhold

1. Indledning	4
2. Sammenfatning/ konklusion	4
Samlede resultat af undersøgelsen.....	4
De væsentligste problemer	4
Oplysningsgrundlaget	4
Hjælp til enkeltudgift mod tilbagebetaling	5
Rådighedsbeløb	5
Betingelser for hjælp efter aktivlovens § 81.....	6
Hjælp efter anden bestemmelse	6
Rimeligt begrundet enkeltudgift.....	6
Ændringer i ansøgers forhold	6
Forudsigelige udgifter	6
Tilbagebetalingserklæring.....	7
Bevilling af indskud/depositum	7
Hjemmelsgrundlag	7
Klagevejledning	7
Kommunernes anvendelse af klagevejledning	7
3. Det Sociale Nævns anbefalinger til kommunerne	8
4. Undersøgelsens baggrund, formål, omfang og metode	9
4.1. Baggrund og formål	9
4.2. Omfang og metode	9
5. Resultat af undersøgelsen vedrørende bevilling efter aktivlovens § 81	11
5.1. Oplysning om kommunernes afgørelser	11
5.2. Den materielle vurdering af kommunernes afgørelser	13
5.2.1. Er afgørelserne samlet set rigtig	13
5.2.2. I hvilket omfang er sagen oplyst?.....	13
Tilstrækkeligt oplysningsgrundlag	14
Ikke tilstrækkeligt oplysningsgrundlag	14
Kommunernes grundlag for at behandle ansøgningerne.....	15
5.2.3. Korrektheden af indtægternes opgørelse.....	15
Accept af oplysninger, selvom egentlig dokumentation mangler	15
Årsager til at nævnet ikke accepterer indtægtsgrundlagets korrekthed.....	15
Nævnets vurdering hvis der var tale om klagesager	16
5.2.4. I hvilket omfang er alle godkendte udgifter medtaget i kommunernes beregningsgrundlag	16
Tabel 5.2.4.1 Er alle godkendte udgifter medtaget i kommunernes beregning	16
Accept af oplysninger selvom udgiftsgrundlaget ikke er præciseret	16
Baggrunden for at nævnet ikke accepterer udgiftsgrundlaget	17
Nævnets vurdering hvis der var tale om klagesager	17
5.2.5. Kommunernes beregnede rådighedsbeløb	17
Afgørelserne anses for at være i overensstemmelse med regler og praksis	18
Ændring af udfaldet hvis der var tale om klagesager	19
Nævnets vurdering af den økonomiske behovsvurdering i de ovennævnte eksempler	19
5.2.6. Behovet dækkes efter anden bestemmelse.....	20
Eksempler på at behov for hjælp skal dækkes efter anden bestemmelse	20

5.2.7. Personkreds omfattet af aktivlovens § 81 (social begivenhed)	20
Eksempler på at ansøger er omfattet af personkredsen	21
Eksempel på at ansøger ikke er omfattet af personkredsen	21
5.2.8. Rimeligt begrundet enkeltudgift.....	22
Vurdering af om en udgift er rimeligt begrundet.....	22
Rimeligt begrundet enkeltudgift.....	22
Mangelfuldt oplysningsgrundlag.....	23
5.2.9. Ansøgers mulighed for selv at afholde udgiften	23
Vurdering af ansøgers evne til at afholde udgiften	23
Eksempler på vurdering af ansøgers evne til selv at betale for det ansøgte	24
5.2.10. Forudsigelig udgift/omfattet af undtagelsesbestemmelsen	24
Rigtigheden af afgørelserne ved bevilling af hjælp til en forudsigelig udgift	25
Eksempler på hjælp til en forudsigelig udgift.....	25
5.2.11. Anvendelsen af bestemmelsen i aktivlovens § 85.....	26
Kommunernes behandling af hjælp til flytning og depositum/indskud.....	26
6. Resultat af undersøgelsen vedrørende tilbagebetaling	27
6.1. Tilbagebetaling	27
6.1.2. Tilbagebetalingskrav efter aktivlovens § 92, stk. 1, 2. punktum	28
6.1.3. Tilbagebetalingskrav efter aktivlovens § 93, stk. 1, nr. 1	29
6.1.4. Tilbagebetalingserklæring.....	31
7. Den formelle vurdering	32
7. 1. Bemærkninger til afgørelsens form	33
7.2. Bemærkninger til afgørelsens tydelighed	33
7.3. Bemærkninger til hjemmelshenvisningen.....	33
8. Bemærkninger i øvrigt	34
9. Bemærkninger efter høring af Ankestyrelsen og kommunerne	36
Bilag 1: Regelgrundlaget for undersøgelsen	37
Bilag 2: Udvalgte principafgørelser fra Ankestyrelsen	43
Bilag 3: Indkaldelsesbrevet	49
Bilag 4: Måleskema til undersøgelse af kommunernes praksis.....	51
Bilag 5: Hovedresultaterne fra undersøgelsen fordelt på de kommuner, der har deltaget i undersøgelsen.....	57
Vedrørende bevilling af enkeltudgift – kommunerne	57

1. Indledning

Det Sociale Nævn i Statsforvaltningen Hovedstaden har i 2010 gennemført en praksisundersøgelse af kommunale afgørelser om bevilling af hjælp i særlige tilfælde efter § 81 i lov om aktiv socialpolitik(aktivloven).

Praksisundersøgelsen er udarbejdet som led i nævnets forpligtelse efter § 78, stk. 1 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (retssikkerhedsloven) til at koordinere, at afgørelser, som kan indbringes for nævnet, træffes i overensstemmelse med gældende lovgivning og praksis på området.

Kommunalbestyrelsen skal efter § 79 a i retssikkerhedsloven behandle Ankestyrelsens og nævnens undersøgelser af kommunens praksis på et møde.

Formålet med undersøgelsen har været at belyse om kommunerne ved bevilling af hjælp efter aktivlovens § 81, eventuelt mod tilbagebetaling efter aktivlovens § 92 og § 93, har fulgt lovgivningen og praksis på området.

2. Sammenfatning/konklusion

Undersøgelsen har omfattet **105 kommunale afgørelser**.

Samlede resultat af undersøgelsen

Det samlede resultat af undersøgelsen har vist

- 42 afgørelser svarende til 40 % af de undersøgte sager er i overensstemmelse med regler og praksis
- 63 afgørelser svarende til 60 % af de undersøgte sager ville blive ændret eller hjemvist til fornyet behandling, hvis der havde været tale om en klagesag.

De væsentligste problemer

De væsentligste problemer i sagerne har vist sig at være utilstrækkeligt oplysningsgrundlag, samt at betingelserne for at kræve tilbagebetaling efter aktivlovens § 93, stk. 1, nr. 1, ikke har været opfyldt.

Oplysningsgrundlaget

I 50 sager svarende til 48 % af sagerne er oplysningsgrundlaget ikke tilstrækkeligt til, at det kan vurderes, om der er grundlag for at bevilge hjælpen. Disse sager ville være blevet hjemvist til kommunen til fornyet vurdering af det ansøgte.

I 19 sager, hvor oplysningsgrundlaget ikke er tilstrækkeligt svarende til 38 % af ovennævnte sager, ville nævnet have ophævet kravet om tilbagebetaling efter aktivlovens § 93, stk. 1, nr. 1, da betingelserne herfor ikke er opfyldt. I 20 sager, hvor oplysningsgrundlaget ikke er tilstrækkeligt svarende til 41 % af ovennævnte sager, ville nævnet have ændret afgørelsen på trods af sagernes manglende oplysningsgrundlag. I disse sager har der enten kunnet ydes hjælp efter anden lovgivning, ikke foreligget en social begivenhed, været tale om en forudsigelig udgift, der ikke har været af afgørende betydning for familiens livsførelse, været tale om en udgift, som ansøger selv har kunnet betale/spare op til eller et akut behov, som skulle dækkes.

Hjælp til enkeltudgift mod tilbagebetaling

I 21 sager svarende til 20 % af de undersøgte sager er der bevilget hjælp mod tilbagebetaling efter aktivlovens § 93, stk. 1, nr. 1. I alle sager har kommunen givet bevilling mod tilbagebetaling efter aktivlovens § 93, stk. 1, nr. 1, uden at have påsat, om betingelserne for at kræve tilbagebetaling efter denne bestemmelse er opfyldt på bevillingstidspunktet.

I 26 sager svarende til 25 % af de undersøgte sager er der bevilget hjælp mod tilbagebetaling efter aktivlovens § 92, stk. 1, 2. punktum. I 8 af sagerne svarende til 31 %, har kommunen givet bevilling mod tilbagebetaling efter aktivlovens § 92, stk. 1, 2. punktum, uden at have sikret sig, at der alene er tale om bevilling af indskud/depositum eller hvad der kan sidestilles med dette, jf. ordlyden i aktivlovens § 92, stk. 1, 2. punktum. Nævnet skal bemærke, at tilbagebetaling af indskud/depositum, eller hvad der kan sidestilles med dette, er obligatorisk og skal tilbagebetales. Tilbagebetalingspligten, der omfatter anden hjælp, ville derfor være blevet ophævet ved klagebehandling.

Rådighedsbeløb

I 73 sager svarende til 70 % af de undersøgte sager har kommunen ikke opstillet en oversigt over ansøgers økonomiske forhold, hvorefter der kan fastsættes et rådighedsbeløb til forsørgelse. Det har således ikke været muligt generelt at belyse, hvor lavt et rådighedsbeløb skal være, før kommunerne vurderer, at ansøger ikke selv har midler til at afholde den ansøgte udgift.

I 32 sager svarende til 30 % af sagerne, hvor kommunerne har beregnet et rådighedsbeløb, er der i 18 sager foretaget en konkret, individuel vurdering af ansøgers mulighed for egen forsørgelse.

Nævnet kan dog se ud af kommunernes indsendte materiale, at kommunerne har haft et indgående kendskab til borgerens personlige og økonomiske forhold. Det har dog ikke været muligt for nævnet at efterprøve niveauet for rådighedsbeløbet.

Betingelser for hjælp efter aktivlovens § 81

Hjælp efter anden bestemmelse

Kommunerne skal, da hjælpen efter aktivlovens § 81 er subsidær i forhold til hjælp efter andre bestemmelser i den sociale lovgivning, inden bevilling af hjælp efter aktivlovens § 81 sikre sig, at det økonomiske behov ikke kan dækkes på anden måde, f.eks. engangshjælp, kontanthjælp eller hjælp efter servicelovens bestemmelse.

Rimeligt begrundet enkeltudgift

Det er en betingelse for, at der kan ydes bevilling efter aktivlovens § 81, at der er tale om en rimeligt begrundet enkeltudgift.

Ændringer i ansøgers forhold

Endvidere skal det efter bestemmelsen være godtgjort, at en person har været udsat for ændringer i sine forhold (social begivenhed), f.eks. sygdom, arbejdsløshed eller samlivsophævelse.

Forudsigelige udgifter

Hjælp efter aktivlovens § 81 kan kun undtagelsesvist gives til forudsigelige udgifter. I 66 sager svarende til 63 % af sagerne er der ydet hjælp til forudsigelige udgifter.

Undersøgelsen har desuden vist, at kommunerne har bevilget hjælp til forudsigelige udgifter til 43 enlige uden børn. I 12 af sagerne har kommunen ikke foretaget en konkret vurdering af, om betingelserne for undtagelsesvis at kunne yde hjælp til en forudsigelig udgift er opfyldt.

Afgørelser, hvor betingelserne for at give hjælp efter aktivlovens § 81, er opfyldte

Betingelserne efter aktivlovens § 81	Antal	Procent
Bevillinger, hvor borger ikke er berettiget til hjælp efter anden bestemmelse, f.eks. engangshjælp	97	92
Rimeligt begrundet enkeltudgift	99	94
Ændringer i borgers forhold	102	97
Hjælp til forudsigelige udgifter (I 66 ud af de 105 undersøgte sager givet hjælp til forudsigelige udgifter)	49	74

Tilbagebetalingserklæring

Det bemærkes, at nævnet ved praksisundersøgelsen har anset afgørelsen som samlet set rigtig, selvom der i sagen ikke er vedlagt et underskrevet tilbagebetalingskema ved bevilling af hjælp efter aktivlovens § 92, stk. 1, 2. punktum og § 93, stk. 1, nr. 1, hvis ellers betingelserne for at kræve tilbagebetaling efter disse bestemmelser er til stede. Nævnet har herved lagt vægt på, at det ikke er en gyldighedsbetingelse for at kunne kræve tilbagebetaling, at borgeren har underskrevet en tilbagebetalingserklæring.

Bevilling af indskud/ depositum

Kommunerne har i flere sager om bevilling af indskud/depositum behandlet ansøgningen enten alene efter aktivlovens § 81 eller alene efter aktivlovens § 85. Efter Ankestyrelsens principafgørelse A-4-05 skal ansøgning om hjælp til indskud/depositum behandles såvel efter aktivlovens regel om enkeltudgift som efter aktivlovens regel om flytning. Anvendelsen af disse 2 paragraffer er ifølge Ankestyrelsens praksis sideordnet.

Hjemmelsgrundlag

Undersøgelsen har endvidere vist, at det i langt de fleste tilfælde i høj grad fremgår, hvilken afgørelse der er truffet og med henvisning til rette hjemmelsgrundlag.

Klagevejledning

Der er alene lovkrav om klagevejledning ved skriftlige afgørelser. Nævnet skal bemærke, at kommunerne ved mundtlige afgørelser har en vejledningspligt om klage muligheden.

Kommunernes anvendelse af klagevejledning

- I 14 af de undersøgte sager svarende til 13 % har kommunerne fremsendt en korrekt klagevejledning.
- I 36 af de undersøgte sager svarende til 34 % har kommunerne anvendt Kommunernes Landsforenings afgørelsesblanket, hvor der er fortrykt en korrekt klagevejledning.
- I 18 af de undersøgte sager svarende til 17 % har nævnet vurderet, at kommunerne har givet ansøger fuldt ud medhold i forhold til ansøgningen, og at det i disse sager ikke er påkrævet at give vejledning om klageadgangen.

Endelig fremgår det af undersøgelsen, at der i 37 af de undersøgte sager svarende til 36 %, hvor det ikke af sagerne kan udledes, om kommunerne har givet ansøger fuldt ud medhold i forhold til ansøgningen, enten ikke er fremsendt klagevejledning eller at den fremsendte klagevejledning er forkert, idet vejledningen er formuleret på en sådan måde, at ansøgeren kan få den opfattelse, at der kun kan klages skriftligt.

3. Det Sociale Nævns anbefalinger til kommunerne

- Det skal anbefales, at kommunerne i højere grad sørger for, at oplysningsgrundlaget er i orden og indhenter dokumentation for ansøgers indtægter og udgifter, således at der kan træffes en konkret afgørelse.
- Det anbefales, at kommunerne sikrer, at behovet for hjælp ikke kan dækkes efter anden lovbestemmelse, f.eks. kontanthjælp, engangshjælp efter aktivlovens § 25 a, særlig støtte efter aktivlovens § 34 eller boligstøtte.
- Det anbefales, at kommunerne sikrer, at ansøger har været udsat for en social begivenhed jf. § 11, stk. 2, nr. 1 i aktivloven, som f.eks. sygdom, arbejdsløshed og samlivsophør og at ændringen bevirker, at ansøgeren ikke har mulighed for at skaffe det nødvendige til sin egen eller familiens forsørgelse, jf. samme bestemmelses stk. 2, nr. 2. Også andre ændringer kan komme på tale, hvis personen er afskåret fra sit forsørgelsesgrundlag, helt eller delvist.
- Det anbefales, at kommunerne sikrer, at den udgift, som der søges om hjælp til, er rimeligt begrundet. Det er vigtigt i denne sammenhæng, at se på formålet med ansøgningen og på udgiftens størrelse.
- Det anbefales, at kommunen sikrer, at der kun undtagelsesvist ydes hjælp til en forudsigelig udgift. Hjælp til en forudsigelig udgift kan kun bevilges, når det er af helt afgørende betydning for ansøgerens egen eller familiens livsførelse.
- Det anbefales, at kommunerne sikrer, at der altid foretages en beregning af rådighedsbeløbet i sager om hjælp efter aktivlovens § 81, hvor det er nødvendigt at vurdere om ansøgeren selv har midler/mulighed for at spare op. Samtidig skal beregningen altid foretages på grundlag af aktuelle økonomiske forhold, og ikke de fremtidige.
- Det anbefales, at kommunerne ved ansøgning om hjælp til flytning, herunder indskud/depositum sikrer sig, at der sker en vurdering efter såvel aktivlovens § 85 som efter aktivlovens § 81.
- Det anbefales, at kommunerne påser, at det alene er hjælp til boligindskud/depositum, der er tilbagebetalingspligtig efter aktivlovens § 92, stk. 1, 2. punktum.
- Det anbefales, at kommunerne påser, at betingelserne for at kræve tilbagebetaling efter aktivlovens § 93, stk. 1, er opfyldte, og at kravet om tilbagebetaling med oplysning om begrundelse og klagevejledning sker samtidig med udbetalingen af hjælpen.
- Det anbefales, at kommunerne sikrer, at der ikke ydes hjælp med tilbagebetalingspligt i tilfælde, hvor der ikke har været grundlag for at bevilge hjælpen.

- Endelig skal det anbefales, at kommunerne udformer klagevejledninger, der er i overensstemmelse med retssikkerhedslovens regler herom. Der kræves ikke, at en klage skal være skriftlig. Hvis en person klager telefonisk eller personligt, har kommunen pligt til at gøre notat om klagen. Klagevejledningen bør derfor ikke indeholde formuleringer som "klagen skal sendes til" eller "klagen bør være skriftlig". En korrekt formulering kan f.eks. være "klagen skal være modtaget i kommunen inden for almindelig kontortid senest 4 uger efter modtagelsen af afgørelsen."

4. Undersøgelsens baggrund, formål, omfang og metode

4.1. Baggrund og formål

Undersøgelsen er et led i Det Sociale Nævns forpligtelse til efter § 78 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område at koordinere, at afgørelser, som indbringes for Det Sociale Nævn, træffes i overensstemmelse med gældende lovgivning og praksis. Som led i denne opgave kan nævnet indhente sager til gennemsyn, jf. lovens § 79.

Undersøgelser af praksis danner baggrund/giver grundlag for dialog nævnene og kommunerne imellem om praksis, og gør det muligt for De Sociale Nævn at målrette den vejledning, som nævnene skal yde over for kommunerne. Nævnet kan dog ikke ændre konkrete afgørelser, som indgår i praksisundersøgelsen.

Formålet med den aktuelle undersøgelse har været at undersøge, om bevilling af hjælp til enkeltudgifter efter aktivlovens § 81, herunder mod tilbagebetaling efter aktivlovens § 92, stk. 1, 2. punktum og § 93, stk. 1, nr. 1, har været i overensstemmelse med gældende lovgivning og praksis på området.

4.2. Omfang og metode

Følgende kommuner har deltaget i undersøgelsen: Dragør, Frederikssund, Glostrup, Herlev, Hvidovre, Høje-Taastrup, Hørsholm og København.

Til brug for undersøgelsen har nævnet indkaldt 14 sager fra hver af de 8 deltagende kommuner. Der er således indkaldt 112 sager.

Vi modtog i alt 109 sager. Fra Hørsholm Kommune modtog vi 11 sager og 14 sager fra hver af de øvrige kommuner i undersøgelsen.

Undersøgelsen omfatter imidlertid kun 105 sager med følgende fordeling:

Dragør:	12
Frederikssund:	14
Glostrup:	13
Herlev:	13
Hvidovre:	14
Høje-Taastrup:	14
Hørsholm:	11
København:	14

I forbindelse med indkaldelsen af sagerne har nævnet anmodet om, at samtlige akter i sagen blev sendt med. Nævnet har ikke efterfølgende anmodet om yderligere akter. Sagerne er derfor alene vurderet på baggrund af det foreliggende materiale. Nævnet har således lagt til grund ved undersøgelsen, at nævnet har modtaget samtlige akter i sagen.

I indkaldelsesbrevet af 21. april 2010 er kriterierne for undersøgelsen beskrevet. Det fremgik af indkaldelsesbrevet, at kommunerne skulle indsende 14 sager, hvor der var bevilget hjælp til enkeltudgifter efter aktivlovens § 81, herunder mod tilbagebetaling efter aktivlovens § 92, stk. 1, 2. punktum og § 93, stk. 1, nr. 1. Nævnet vil gerne som led i undersøgelsen påse, om kommunerne har overholdt betingelserne for at pålægge et tilbagebetalingskrav ved tildeling af hjælpen. Særligt med henblik på undersøgelse af kommunernes klagevejledninger har nævnet fremhævet, at en eventuel klagevejledning, der har været vedlagt afgørelsen, skulle indsendes. Sagerne måtte ikke være påklaget og videresendt til nævnet med henblik på behandling. Indkaldelsesbrevet kan ses som bilag 3.

For at sikre en tilfældig udvælgelse af sagerne skulle sagerne være udvalgt således, at første sag vedrørte den nyeste afgørelse truffet før 1. april 2010, den anden sag skulle være den næst-nyeste afgørelse før 1. april 2010 og så fremdeles.

Københavns Kommune har i sit oversendelsesbrev af 21. maj 2010 til nævnet bl.a. anført, at det ikke har været muligt at udvælge sagerne præcist som anført i nævnets indkaldelsesbrev, da kommunen har ønsket, at der blandt de 14 udvalgte sager er repræsenteret sager fra alle tre myndighedscentre. Dette har nævnet accepteret og medtaget sagerne i undersøgelsen.

Enkelte sager fra de øvrige kommuner er dateret tilbage i januar 2010. Dette skyldes bl.a. ønsket om at fremsende sager vedrørende tilbagebetaling efter aktivlovens §§ 92 og 93. Disse sager er alligevel medtaget i undersøgelsen.

I 4 tilfælde har nævnet ladet sager udgå. I et tilfælde måtte en sag udgå, da det fremgik af sagsakterne, at behandling af sagen ikke omhandlede hjælp efter aktivlovens § 81, men efter aktivlovens § 25. I 3 tilfælde har nævnet ladet sagerne udgå, da det fremgik af sagsakterne, at der var givet hjælp efter bekendtgørelse nr. 559 af 21. juni 2000 om kontanthjælp til personer, der er varetægtsfængslet eller indsat til afsoning af straf i fængsel eller arresthus, jf. aktivlovens § 29. Baggrunden herfor er, at der ved bevilling efter disse bestemmelser skal foretages en anden vurdering i forhold til at påse om betingelserne for at yde hjælp til rimelige boligudgifter er til stede.

Nævnet har ved gennemgangen af sagerne fundet flere tilfælde, hvor det fremgår, at kommunen har kendt ansøgeren fra tidligere sager. Der har i disse sager manglet oplysninger om indtægtsgrundlag, manglet dokumentation for udgifter og i øvrigt manglet beregning af rådighedsbeløb. Det er dog fremgået, at kommunen har haft flere oplysninger om ansøgeren, som burde have været medtaget i sagerne. Da nævnet har lagt til grund, at alle akter i sagen er medsendt, vil de omtalte sager i statistikken fremgå som værende forkerte/mangelfulde på grund af det utilstrækkelige oplysningsgrundlag og dokumentationskrav.

De indkaldte sager er gennemgået i forhold til det materielle indhold, dvs. om sagerne er i overensstemmelse med gældende lovgivning og praksis på området.

Der er desuden foretaget en formalitetsvurdering af de indkaldte sager, dvs. en vurdering af om de formelle regler er overholdt, herunder forvaltnings- og retssikkerhedsmæssige lovbestemmelser.

Der er ved gennemgangen af de indsendte sager benyttet et skema, som er udarbejdet i samarbejde med Ankestyrelsen på baggrund af en af Ankestyrelsen udarbejdet skabelon til et måleskema med henblik på undersøgelse af kommunernes praksis.

Måleskemaet er inddelt i 4 afsnit:

1. Grundoplysninger
2. Oplysning om kommunens afgørelse om enkeltudgifter
3. Den materielle vurdering af kommunens afgørelse
4. Vurdering af de formelle regler i øvrigt

Måleskemaet kan ses som bilag 4.

Der er foretaget en prøvemåling af enkelte af sagerne i samarbejde med Ankestyrelsen for at sikre en ensartet vurdering af sagerne.

5. Resultat af undersøgelsen vedrørende bevilling efter aktivlovens § 81

5.1. Oplysning om kommunernes afgørelser

Køn

63 ansøgere var mænd.

42 ansøgere var kvinder.

Civilstand

86 enlige, hvor 21 har børn og 65 er uden børn

8 samlevende par, hvor ingen par har børn

8 gifte par, hvor 6 par har børn og 2 par er uden børn

3 sager, hvor der har der været hjemmeboende børn over 18 år

I 43 af sagerne er der givet hjælp til forudsigelige udgifter efter aktivlovens § 81 til enlige uden børn, og i 12 af disse sager har kommunerne ikke foretaget en konkret vurdering af, om betingelsen for undtagelsesvis at yde hjælp til en forudsigelig udgift er opfyldt.

Rådighedsbeløb

I 73 sager har kommunen ikke foretaget en økonomisk beregning af rådighedsbeløbet.

I 18 sager har kommunen på baggrund af en økonomisk beregning foretaget en konkret vurdering af, om betingelsen for at yde hjælpen har været opfyldt.

I 14 sager har kommunen på baggrund af beregningen ikke foretaget en konkret vurdering af, om betingelsen for at yde hjælpen har været opfyldt.

Hvad har kommunerne bevilget?

Der er hovedsageligt søgt om økonomisk hjælp til følgende udgifter:

- 37 sager, hvor der er søgt om husleje eller huslejerestance
- 24 sager, hvor der er søgt om indskud/depositum
- 14 sager, hvor der er søgt om etablering
- 7 sager, hvor der er søgt om el/elrestance
- 5 sager, hvor der er søgt om forsørgelse

Herudover er der ansøgt om bl.a. flytteudgifter, transportudgifter, tøj, opmagasinering, vaskemaskine, køleskab og komfur.

Det fremgår af aktivloven, at hjælpen som hovedregel ydes uden tilbagebetalingspligt og at det kræver særlig lovhjemmel såfremt hjælpen ydes med tilbagebetalingspligt.

Nedenfor belyses i hvilket omfang kommunerne har krævet tilbagebetaling ved bevilling af hjælpen:

Tabel 5.1.1 Omfanget af tilbagebetalingskravet

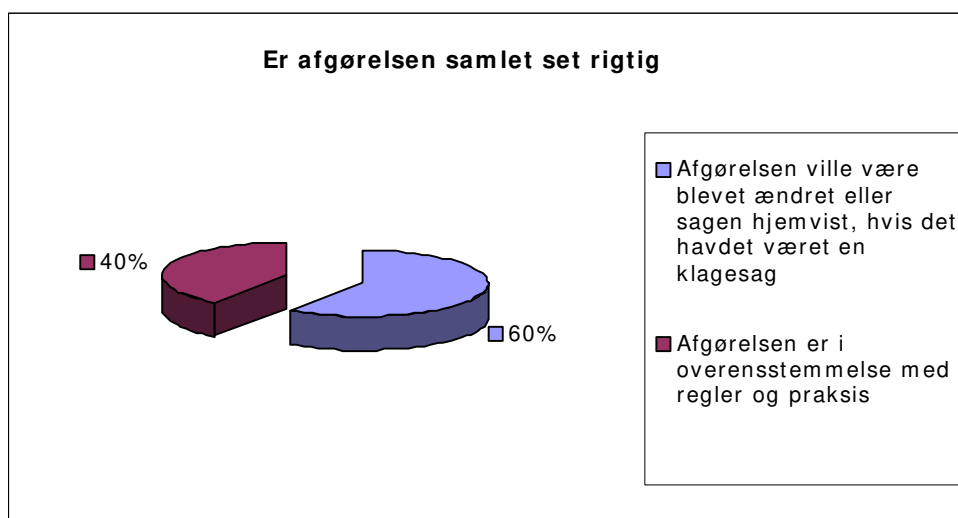
	Antal	Procent
Ikke tilbagebetalingskrav	56	53
Tilbagebetalingskrav efter aktivlovens § 92, stk. 1, 2. punktum	26	25
Tilbagebetalingskrav efter aktivlovens § 93, stk. 1, nr. 1	21	20
Tilbagebetalingskrav efter aktivlovens § 93, stk. 1, nr. 4	1	1
Tilbagebetalingskrav efter aktivlovens § 91, stk. 1, nr. 1	1	1
I alt	105	100

5.2. Den materielle vurdering af kommunernes afgørelser

5.2.1. Er afgørelserne samlet set rigtig

I 63 sager ville afgørelsen blive ændret eller sagen hjemvist til fornyet behandling i kommunen, hvis der havde været tale om en klagesag.

I 42 sager er afgørelsen i overensstemmelse med regler og praksis.

Som årsag til ændring eller hjemvisning kan peges på følgende:

Tabel 5.2.1.1 Årsager til ændring eller hjemvisning

	Antal	Procent
Mangelfuldt oplysningsgrundlag	40	63
Behovet dækkes efter anden lovgivning	8	13
Ikke en rimeligt begrundet enkeltudgift	6	10
Ingen social begivenhed	3	5
Ikke grundlag for at yde hjælp til forudsigelig udgift	4	6
Direkte ophævelse af tilbagebetalingskravet	2	3
I alt	63	100

5.2.2. I hvilket omfang er sagen oplyst?

Tabel 5.2.2.1 I hvilket omfang er sagen oplyst

	Antal	Procent
Ingen oplysninger mangler	13	12
Enkelte mindre væsentlige oplysninger mangler	42	41
Flere og/eller væsentlige oplysninger mangler	34	32
Afgørelsen oplysninger mangler	16	15
I alt	105	100

Tilstrækkeligt oplysningsgrundlag

I de sager, hvor der ikke foreligger dokumentation for indtægten, men oplysning om, at ansøger modtager kontanthjælp efter en bestemt takst, har nævnet vurderet, at der i oplysningsgrundlaget for indtægter mangler enkelte mindre væsentlige oplysninger jf. bilag 4, måleskemaets punkt 3.7.

Eksempel - sag nr. 19 – oplysningsgrundlaget er tilstrækkeligt

En kvinde, der lever i samlivsforhold, ønsker at flytte til en ny lejlighed, fordi samleveren påvirker hendes tilstand. Der er ansøgt om depositum på 20.000 kr., men i dette beløb er medregnet huslejen. Kommunen bevilger kun hjælp til depositum på 15.000 kr. Kommunen har opstillet en oversigt over ansøgers aktuelle indtægter og faste løbende nødvendige udgifter og derefter taget stilling til rådighedsbeløbet.

Nævnet finder, at afgørelsen er korrekt behandlet efter aktivlovens § 81 i forhold til oplysningsgrundlaget.

Ikke tilstrækkeligt oplysningsgrundlag

I langt de fleste af de 50 sager, hvor der mangler flere og/eller væsentlige oplysninger samt mangler afgørende oplysninger, foreligger der ikke dokumentation for aktuelle indtægter og/eller udgifter. Det er derfor ikke muligt at foretage en beregning af ansøgers økonomiske forhold for at kunne vurdere ansøgers mulighed for at foretage en opsparing til det ansøgte. I få sager mangler grundlaget for tildeling af hjælp, oplysning om, hvorvidt ansøger modtager anden form for indtægt såsom boligstøtte eller oplysning om personlige forhold og tidligere boligforhold, herunder nødvendigheden af at flytte.

Eksempel - sag nr. 84 - afgørende oplysninger mangler

Kommunen har bevilget hjælp til betaling af husleje og el for juli måned til enlig kvinde med et hjemmeboende barn under 18 år. Begge regninger er forfaldne til betaling i begyndelsen af juli måned. Årsagen til bevillingen er, at pågældende er kommet i arbejde men først får udbetalt sin løn midt i juli måned.

Det fremgår ikke af sagen, om ansøger i perioden op til ansøgningen har været i arbejde, og derfor har haft et forsørgelsesgrundlag, eller om ansøger umiddelbart forinden ansøgningstidspunktet har modtaget kontanthjælp, som eventuelt uberettiget er standset.

Det kan således ikke ud fra sagens oplysninger vurderes i hvilket omfang pågældende selv har haft midler til at afholde sine forudsigelige udgifter.

Kommunernes grundlag for at behandle ansøgningerne

På baggrund af de ovenstående eksempler skal nævnet påpege, at kommunen skal sørge for, at det nødvendige oplysningsgrundlag er tilstede, herunder dokumentation for aktuelle indtægter og udgifter forinden der tages stilling til, om betingelsen for ændringer i ansøgers forhold er opfyldt, om udgiften kan dækkes efter anden lovbestemmelse, om der er et tilstrækkeligt rådighedsbeløb til, at pågældende selv kan afholde udgiften eventuelt ved at foretage en opsparing samt om betingelsen for undtagelsesvist at bevilge hjælp er tilstede, dvs. påse at afholdelse af udgiften er af helt afgørende betydning for den pågældendes eller familiens livsførelse.

Anbefaling

- Kommunerne skal i højere grad sørge for, at oplysningsgrundlaget er i orden og indhente dokumentation for ansøgers indtægter og udgifter, således at der kan træffes en konkret afgørelse.

5.2.3. Korrektheden af indtægternes opgørelse

Tabel 5.2.3.1 Opgørelse af indtægtsgrundlaget

	Antal	Procent
I høj grad	21	20
I nogen grad	42	40
I ringe grad	3	3
Nej	2	2
Uoplyst	37	35
I alt	105	100

Accept af oplysninger, selvom egentlig dokumentation mangler

Ved oplysning i sagen om, at borgeren modtager kontanthjælp med eller uden forsørgertakst, der ikke er dokumenteret, har nævnet i disse sager anset indtægtsgrundlaget for i nogen grad at være opgjort korrekt, jf. bilag 4, måleskemaets punkt 3.7. I de tilfælde, hvor der ikke er særskilt oplysning om boligstøtte på indtægtssiden, har nævnet lagt til grund, at der er taget højde for indtægten ved at fradrage denne i huslejen på udgiftssiden, således at der bliver tale om en nettohusleje. Endvidere vil nævnet godtage indtægtsgrundlaget for oplyst enten i høj grad eller i nogen grad, uden at der foreligger egentlig dokumentation, når indtægtsgrundlaget fremgår i form af statens aktuelle satser. Nævnet skal dog præcisere, at der i sagerne skal foreligge dokumentation for indtægtsgrundlaget.

Årsager til at nævnet ikke accepterer indtægtsgrundlagets korrekthed

Årsagerne til, at nævnet i 5 sager har vurderet, at indtægten ikke eller kun i ringe grad er opgjort, er bl.a. følgende:

- Ikke anvendt aktuelle indtægter
- Ingen dokumentation eller oplysning om indtægten størrelse
- Manglende oplysning om boligstøtte
- Ingen oplysning om forsørgelsesgrundlaget

Eksempel - sag nr. 53 - manglende indtægtsgrundlag

Denne sag drejer sig om hjælp til en kvinde, der er blevet udsat af sin lejlighed. Hun søger om hjælp til flytteudgifter og frigivelse af indbo fra opmagasinering. Kommunen har bevilget hjælp på 10.457,50 kr. Der foreligger 2 beregninger fra kommunen. I den ene beregning har pågældende ikke nogen indkomst og i den anden beregning modtager pågældende kontant-hjælp, hvor hendes rådighedsbeløb er beregnet til 7.526 kr.

Eksemplet tydeliggør nødvendigheden af, at kommunen burde have fået dokumentation for pågældendes aktuelle indtægter på ansøgningstidspunktet.

Nævnets vurdering hvis der var tale om klagesager

Af de 37 sager, hvor oplysninger om indtægter mangler, ville 19 sager være blevet hjemvist på grund af manglende oplysninger i en sådan grad, at nævnet ikke ville kunne have taget stilling til klagen. I 3 af sagerne ville nævnet have ændret kommunens afgørelse på grund af, at der ikke har været tale om en social begivenhed, eller at der ikke har været tale om en rimeligt begrundet enkeltudgift. Nævnet har på trods af manglende dokumentation for indtægtsgrundlaget fundet, at de 15 af sagerne samlet set var rigtige. I størstedelen af disse sager, har nævnet ud fra sagens oplysninger vurderet, at der ikke har været grundlag for at ændre kommunens skønsmæssige vurderinger. I enkelte andre sager har nævnet ud fra sammenhængen vurderet, at der har været tale om en akut situation, hvor indtægtsoplysningerne ikke har været afgørende for sagens udfald.

5.2.4. I hvilket omfang er alle godkendte udgifter medtaget i kommunernes beregningsgrundlag

Tabel 5.2.4.1 Er alle godkendte udgifter medtaget i kommunernes beregning

	Antal	Procent
I høj grad	15	14
I nogen grad	16	15
I ringe grad	4	4
Nej	0	0
Uoplyst	70	67
I alt	105	100

Accept af oplysninger selvom udgiftsgrundlaget ikke er præciseret

Uanset det af en sag fremgår af kommunens beregningsskema, at en ansøger kun har ganske få udgifter, f.eks. alene husleje, har nævnet anset det som godtgjort, at kommunen i høj grad eller i nogen grad har medtaget alle godkendte udgifter, selv om det kan udledes af journalakterne, at ansøger formentlig har flere udgifter, der kunne medtages ved den økonomiske vurdering, herunder udgifter til daginstitutioner, telefonudgift m.m. Endvidere har nævnet godtaget kommunernes økonomiske beregninger fra tidligere ansøgninger, hvis disse har ligget tæt op af det nu ansøgte. Hvis der er enkelte mindre udgifter, som normalt ikke kan medtages i en rådighedsvurdering som f.eks. hundeforsikring eller gæld, har nævnet fundet udgiftsgrundlaget som skønsmæssigt opgjort indenfor gældende regler.

Baggrunden for at nævnet ikke accepterer udgiftsgrundlaget

Baggrunden for, at nævnet i 4 sager har vurderet, at udgifterne i ringe grad er opgjort, er bl.a. følgende:

- Manglende dokumentation for aktuelle udgifter
- Medtaget udgifter uden bemærkning, der som udgangspunkt efter gældende praksis ikke kan godkendes i en økonomiske beregning, såsom hundeforsikring, offentlig og privat gæld
- Ikke medtaget alle godkendte udgifter, f.eks. løbende boligudgifter

Eksempel - sag nr. 94 - oplysningsgrundlaget er opgjort i ringe grad

Enlig mand, som har fået bevilget hjælp til el-restancer. Han har ønsket at få styr på sin økonomi, og han har en del private lån til venner og bekendte. Der er ingen økonomisk oversigt i sagen men alene oplysning om, at han har et månedligt overskud på 212 kr. Der er ingen oplysninger om, hvilke udgifter kommunen har medtaget som godkendte udgifter i budgettet, herunder om kommunen har medtaget gældsposter i den økonomiske behovsvurdering.

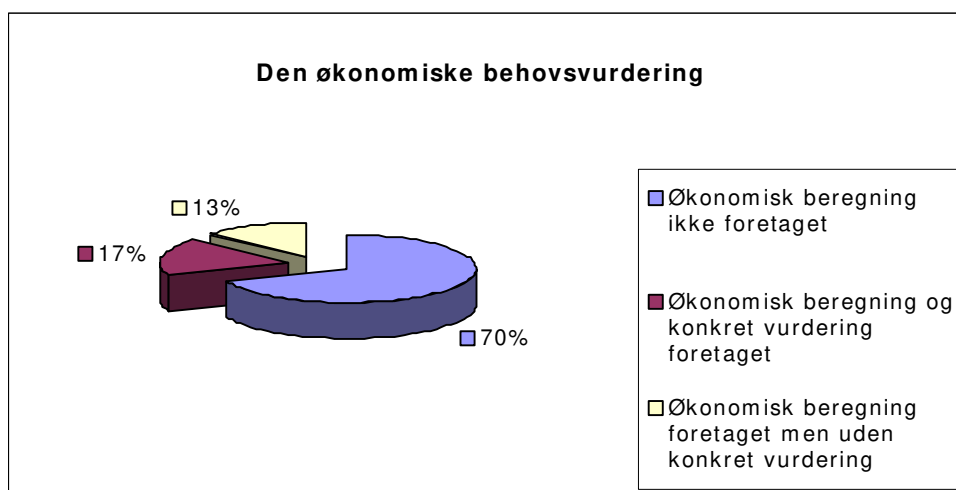
Ovenstående eksempel viser, at oplysningsgrundlaget ikke har været tilstrækkeligt til, at kommunen har kunnet vurdere om pågældende var berettiget til den ansøgte hjælp.

Nævnets vurdering hvis der var tale om klagesager

I 41 sager var oplysningsgrundlaget ikke til stede i et sådant omfang, at nævnet ville kunne have vurderet sagen. Sagerne ville således være blevet hjemvist. 6 sager ville være blevet ændret af andre årsager, såsom manglende social begivenhed. Nævnet anså, at 27 sager trods manglende oplysning om udgiftsgrundlaget, lå indenfor kommunens skønsmæssige vurdering.

5.2.5. Kommunernes beregnede rådighedsbeløb

I 73 af de undersøgte sager har kommunen ikke foretaget en beregning af ansøgers økonomiske forhold ved at sammenholde indtægterne med udgifterne. I 18 af de undersøgte sager, hvor der er beregnet et rådighedsbeløb, har kommunen foretaget en konkret individuel vurdering på baggrund af den foretagne økonomiske beregning, mens kommunen i de resterende 14 sager, hvor der er beregnet et rådighedsbeløb, ikke har foretaget en konkret vurdering ud fra det beregnede rådighedsbeløb.

I flere tilfælde har det økonomiske oplysningsgrundlagsgrundlag i øvrigt været så mangelfuldt, at det ikke ville være muligt for nævnet at vurdere ansøgers mulighed for at foretage en opsparing.

Afgørelserne anses for at være i overensstemmelse med regler og praksis

Eksempel - sag nr. 28 -beregning af rådighedsbeløb

Gift kvinde med 3 børn har fået bevilget hjælp til transport til 2 behandlinger på Rehabiliterings- og Forskningscentret for Torturofre. Kommunen har vurderet udgiften som en rimelig begrundet enkeltudgift og foretaget en beregning af ansøgers økonomiske forhold. Kommunen er kommet frem til et rådighedsbeløb på 6.296 kr. til ansøgerens og familiens forsørgelse. Kommunen har vurderet, at ansøger ikke har et tilstrækkeligt stort rådighedsbeløb til at dække transportudgifterne.

Kommunens vurdering anses for at være korrekt på baggrund af den økonomiske beregning. Da der er tale om hjælp til 2 gange behandlinger anses hjælpen fortsat for at være omfattet af aktivlovens § 81.

Eksempel - sag nr. 46 -beregning af rådighedsbeløb på baggrund af tidligere sag

Enlig mand, som har hjemmeboende barn under 18 år, får i marts måned 2010 bevilget hjælp til dækning af el-udgift på 1.290,85 kr. Kommunen har ikke foretaget en økonomisk beregning til vurdering af behovet for hjælp til el-udgiften. Kommunen havde et par måneder forinden i januar foretaget en økonomisk beregning, hvor rådighedsbeløbet blev opgjort til 3.048 kr. Selvom der er tale om en løbende forudsigelig udgift, som ansøger skulle have taget højde for i sin budgettering, har kommunen på baggrund af den tidligere økonomiske vurdering fundet, at ansøger ikke kan betale sin el-udgift. Kommunen har rent undtagelsesvist ydet hjælpen.

På grund af et barn i hjemmet og det lave rådighedsbeløb finder nævnet, at denne sag ligger indenfor rammerne af kommunens lovlige skønsudøvelse. Nævnet finder, at det er legitimt, at kommunen har anvendt den økonomiske beregning fra januar måned 2010, da det må formodes, at indtægter og udgifter i januar 2010 stadig er relevante på afgørelsestidspunktet.

Ændring af udfaldet hvis der var tale om klagesager

Eksempel - sag nr. 104 – manglende beregning af rådighedsbeløb

En enlig mand løslades fra afsoning den 2. februar 2010. Pågældende er ansat med løntilskud og får første lønudbetaling den 1. april 2010. Kommunen bevilger huslejerestance for februar og marts måneder 2010 samt inkassogebyr med i alt 18.033 kr. Beløbet vurderes at være meget højt og der er ingen dokumentation for udgiftens størrelse. Det er oplyst, at han er uden indtægter frem til april måned. Kommunen har vurderet, at det ikke er relevant at foretage en økonomisk beregning. Da pågældende nu er ansat med løntilskud, må det formodes, at han har haft kontakt med kommunen og at kommunen derfor har været bekendt med hans manglende forsørgelsesgrundlag indtil ansættelsen.

Kommunen burde i denne situation have vurderet om pågældende havde været berettiget til kontanthjælp eller engangshjælp i månederne inden ansættelsen og herigennem haft et forsørgelsesgrundlag på hvilken baggrund kommunen kunne have foretaget en økonomisk behovsvurdering. Nævnet ville have ændret afgørelsen i denne sag, idet kommunen primært skal undersøge, hvorvidt udgiften kan dækkes gennem anden bestemmelse.

Nævnets vurdering af den økonomiske behovsvurdering i de ovennævnte eksempler

Kommunen har i alle 3 ovennævnte sager foretaget en konkret vurdering af ansøgers økonomiske forhold, herunder opsparringsmuligheder efter aktivlovens § 81.

I sag nr. 28 vurderer nævnet, at afgørelsen er i overensstemmelse med gældende lovgivning og praksis på baggrund af bevilling af 2 x transportudgifter (rimelig begrundet enkeltudgift) samt det lave rådighedsbeløb til forsørgelse af 2 voksne og 3 børn.

I sag 46 finder nævnet, at afgørelsen ligger indenfor rammerne af kommunens skøn, og kommunen er opmærksom på, at der er tale om en undtagelsessituation.

I sag 104 finder nævnet, at kommunen ikke har foretaget en korrekt vurdering af ansøgers økonomiske forhold, da kommunen forinden vurdering af berettigelse til hjælp efter aktivlovens § 81, skulle have undersøgt, om ansøger kunne få behovet dækket via anden bestemmelse i dette tilfælde kontanthjælp efter aktivlovens § 25 og/eller engangshjælp efter aktivlovens § 25a. Ankestyrelsens principafgørelse A-7-04 har fastslået, at engangshjælp efter aktivlovens § 25a ikke udelukkede, at der kunne ydes hjælp efter aktivlovens § 81 til enkeltydelser.

Anbefaling

- Kommunerne skal sikre, at der altid foretages en beregning af rådighedsbeløbet i sager om hjælp efter aktivlovens § 81, hvor det er nødvendigt at vurdere om ansøgeren selv har midler/mulighed for at spare op. Samtidig skal beregningen altid foretages på grundlag af aktuelle økonomiske forhold, og ikke de fremtidige.

5.2.6. Behovet dækkes efter anden bestemmelse

Inden kommunen kan vurdere om ansøger er berettiget til hjælp efter aktivlovens § 81, skal det undersøges om ansøgers behov for hjælp kan dækkes enten efter anden bestemmelse i aktivloven eller efter anden bestemmelse efter den sociale lovgivning i øvrigt, herunder servicelovens bestemmelser.

Nævnet skal bemærke, at det ligeledes følger af retssikkerhedslovens § 5, at kommunen skal behandle ansøgninger og spørgsmål om hjælp i forhold til alle de muligheder, der findes for at yde hjælp efter den sociale lovgivning. En ansøgning om hjælp skal således behandles bredt og ikke alene i forhold til den konkret ansøgte hjælp.

I 8 af de undersøgte sager har nævnet vurderet, at ansøgeren skulle have sit behov for hjælp dækket efter anden bestemmelse.

Eksempler på at behov for hjælp skal dækkes efter anden bestemmelse

Eksempel - sag nr. 29 - ansøger burde eventuelt have haft hjælp efter anden bestemmelse

Enlig kvinde, som er uden arbejde, får bevilget 437,50 kr. til mad på rekvisition til Føtex. Der er ingen oplysninger, om hendes forsørgelsesgrundlag.

Eksempel - sag nr. 60 - behovet for hjælp burde være dækket efter anden bestemmelse

Enlig mand, der har afsluttet sin uddannelse og revalideringsydelsen er derfor standset. Han har søgt om kontanthjælp, som er bagudbetalt. Han er således kommet i økonomiske vanskeligheder. Kommunen har derfor bevilget hjælp til husleje og børnebidrag mod tilbagebetaling efter aktivlovens § 93, stk. 1, nr. 7. Kommunen burde inden stillingtagen til hjælp efter aktivlovens § 81 have vurderet om pågældende kunne være berettiget til engangshjælp efter aktivlovens § 25a.

I de ovennævnte eksempler burde kommunen have undersøgt om ansøger var berettiget til anden forsørgelsesydelse såsom kontanthjælp efter aktivlovens § 25 og/eller engangshjælp efter aktivlovens § 25a.

Anbefaling

- Kommunerne skal sikre, at behovet for hjælp ikke kan dækkes efter anden lovbestemmelse, f.eks. kontanthjælp, engangshjælp efter aktivlovens § 25 a, særlig støtte efter aktivlovens § 34 eller boligstøtte.

5.2.7. Personkreds omfattet af aktivlovens § 81 (social begivenhed)

Det er en betingelse for at få hjælp efter aktivlovens § 81, at ansøger har været ude for ændringer i sine forhold (social begivenhed).

I 102 sager har ansøger været omfattet af personkredsen i aktivlovens § 81, mens ansøger i 3 sager ikke har været omfattet af personkredsen.

Eksempler på at ansøger er omfattet af personkredsen

Eksempel - sag nr. 21 - ansøger er omfattet af personkredsen

Enlig kvinde med et barn modtager kontanthjælp og har søgt om hjælp til betaling af el-udgift, som fremgår af el-årsopgørelsen. På baggrund af en konkret vurdering af hendes økonomiske forhold bevilges hjælp til den del af regningen, som har været uforudsigelig.

Nævnet skal bemærke, at en ansøger, der modtager kontanthjælp, altid vil anses som værende udsat for en social begivenhed i forhold til hjælp efter aktivlovens § 81.

I nedenstående eksempel har nævnet valgt at vurdere afgørelsen som samlet set rigtig på baggrund af Ankestyrelsens seneste udmeldinger på området.

Eksempel - sag nr. 100 - ansøger er gift og ægtefællen har forladt fælles bolig

En kvinde med 4 børn har ansøgt om hjælp til forsørgelse og udgifter i april måned 2010, da kommunen har standset hendes kontanthjælp på grund af manglende separationsbevilling. Hendes ægtefælle er rejst til Afghanistan uden at underskrive separationsansøgning. Hun kan ikke dokumentere, at ægtefællen ikke har indtægt i Afghanistan. Hun har ingen selvstændig indtægt. Kommunen har derfor bevilget hjælp til forsørgelse og faste udgifter for april måned 2010 efter aktivlovens § 81.

Ægtefællen har bosat sig i Afghanistan og samlivet anses for at være ophørt på grund af uoverensstemmelser. Da ansøgningen om separation er under behandling i Statsforvaltningen, finder nævnet, at der vil kunne ydes hjælp efter aktivlovens § 81. Nævnet skal bemærke, at formålet med bestemmelsen ikke er at yde løbende hjælp til forsørgelse og faste nødvendige udgifter ud over en kortere periode.

Eksempel på at ansøger ikke er omfattet af personkredsen

Eksempel - sag nr. 40 – ansøger er ikke omfattet af personkredsen

Enlig mand med fast arbejde har problemer med at styre sin økonomi. Han har en psykisk lidelse og er tilkendt en støtte/kontakt person. Han bevilges hjælp til kost efter aktivlovens § 81 mod tilbagebetaling efter aktivlovens § 93, stk. 1, nr. 1.

Da ansøger er i fuld beskæftigelse er han ikke omfattet af personkredsen i aktivlovens § 81. Nævnet gør opmærksom på, at tilbagebetalingskravet ville være blevet ophævet, hvis sagen havde været indbragt for Det Sociale Nævn, idet der ikke kan pålægges en tilbagebetalingspligt i tilfælde, hvor der ikke burde være ydet hjælp efter aktivlovens § 81.

Anbefaling

- Kommunerne skal sikre, at ansøger har været udsat for en social begivenhed jf. § 11, stk. 2, nr. 1 i aktivloven, som f.eks. sygdom, arbejdsløshed eller samlivsophør og at ændringen bevirker, at ansøger ikke har mulighed for at skaffe det nødvendige til sin egen eller familiens forsørgelse, jf. samme bestemmelses stk. 2, nr. 2. Også andre ændringer kan komme på tale, hvis personen er afskåret fra sit forsørgelsesgrundlag, helt eller delvist.

5.2.8. Rimeligt begrundet enkeltudgift

Der skal være tale om en rimeligt begrundet enkeltudgift, for at kommunen kan bevilge hjælp efter aktivlovens § 81. Nævnet har i 6 sager svarende til 6 % ikke fundet, at denne betingelse er opfyldt.

Vurdering af om en udgift er rimeligt begrundet

I vurderingen af, om en udgift er rimeligt begrundet, må følgende oplysninger blandt andet indgå:

- Baggrunden for ansøgningen
- Udgiftens størrelse

Hvad der forstås ved "rimeligt begrundede enkeltudgifter", vil afhænge af en konkret og individuel skønsmæssig vurdering i hvert enkelt tilfælde. Der henvises til Ankestyrelsens principafgørelse A-27-06, hvor det bl.a. er anført, at der ikke var holdepunkter i aktivloven eller dennes forarbejder for at antage, at vurderingen skulle være den samme som den, der blev foretaget i retsplejeloven i forbindelse med fastlæggelse af trangsbeneficiet. Ankestyrelsen fandt, at udgiften til nyanskaffelser ikke var rimeligt begrundet, idet det afgørende måtte være anvendeligheden af effekterne, et kriterium som brugte effekter anskaffet i et genbrugscenter måtte antages at leve op til.

Rimeligt begrundede enkeltudgifter efter en konkret vurdering er f.eks.:

- Udgifter, som er opstået på baggrund af en udefrakommende hændelse såsom brand, oversvømmelse og tyveri, som ikke dækkes på anden måde

Udgifter der som udgangspunkt ikke kan betragtes som rimeligt begrundede enkeltudgifter, da det forventes, at man sparer op til disse:

- Boligindskud
- Udskiftning af køleskab, komfur m.v.
- Udgifter i forbindelse med fødsel, dåb og konfirmation
- Medlemskab af en forening

Rimeligt begrundet enkeltudgift

Eksempel - sag nr. 44 - det ansøgte vurderes som en rimeligt begrundet enkeltudgift

Enlig mand uden børn har fået bevilget hjælp til gæld til flyttefirma, køleskab og komfur efter aktivlovens § 81 samt flytning af møbler efter aktivlovens § 85. Han modtager kontanthjælp. Han har over en længere periode været uden bolig, og han er stofmisbruger. Kommunen har vurderet, at det er nødvendigt at give ham den bevilgede hjælp, da han ved at være installeret i sin lejlighed kan arbejde videre med sin stoffrihed.

Nævnet finder, at vurderingen af om der er tale om en rimeligt begrundet enkeltudgift har været indenfor rammerne af kommunens skønsbeføjelse.

Mangelfuldt oplysningsgrundlag

Eksempel - sag nr. 45 - rimeligt begrundet enkeltudgift, som ville have været hjemvist

Enlig mand, som ikke har fået betalt sine udgifter på grund af depression. Kommunen har vurderet, at ansøger har været udsat for en social begivenhed på grund af faderens død. Ansøger er gift, men har aldrig boet sammen med ægtefællen men boet sammen med sin far. Kommunen bevilger ham hjælp til husleje og udgiften til el. Han har anvendt arven efter sin afdøde far til husleje mv. Han har fået afslag på kontanthjælp, da han er registreret som ejer af et firma.

Oplysningsgrundlaget i sagen er så mangelfuldt, at nævnet ikke kan tage stilling til, om der i dette tilfælde er tale om en rimeligt begrundet enkeltydelse.

Anbefaling

- Kommunerne skal sikre, at den udgift, som der søges om hjælp til, er rimeligt begrundet. Det er vigtigt i denne sammenhæng, at se på formålet med ansøgningen og på udgiftens størrelse.

5.2.9. Ansøgers mulighed for selv at afholde udgiften

Vurderingen af ansøgers evne til selv at afholde udgiften vil altid være individuel og konkret.

Vurdering af ansøgers evne til at afholde udgiften

Kommunen skal ved vurderingen medinddrage følgende:

- Ansøgers formueforhold, hvor formuen efter en konkret vurdering bør anvendes til det ansøgte formål.
- Sammenholde nettoindtægter og rimelige godkendte udgifter, herunder vurdering af om ydelser til børn skal medregnes. Vurderingen af om børneydelserne skal medregnes foretages med udgangspunktet i, om ansøgningen vedrører udgifter til forsørgelse af børn. Børnefamilieydelsen skal aldrig indgå i selve beregningen, men ydelsen kan inddrages i skønnet over, hvilke udgifter der skal medtages på udgiftssiden.
- Økonomisk oversigt, ud fra hvilken der kan beregnes et rådighedsbeløb. Her skal der tages stilling til, hvilke udgifter der kan godkendes i budgettet.

Blandt de 63 sager, som nævnet ville have ændret eller hjemvist, hvis der var tale om klagesager, har nævnet vurderet, at 6 af sagerne ville have været ændret, da ansøger selv ville have haft økonomisk mulighed for at afholde den ansøgte udgift, eventuelt ved opsparing. 8 af sagerne ville have været ændret eller hjemvist, da behovet for hjælp vurderes at kunne dækkes efter anden lovgivning. I 27 sager har oplysningsgrundlaget været så mangelfuldt, at nævnet ud fra det oplyste ikke ville kunne vurdere, om ansøger ville have tilstrækkelige midler til selv at afholde udgiften. I 6 af sagerne har nævnet fundet, at kommunerne berettiget har ydet hjælpen, da ansøgerne ikke har haft evnen til at foretage en opsparing. De øvrige sager ville være blevet hjemvist af andre grunde.

Eksempler på vurdering af ansøgers evne til selv at betale for det ansøgte

Eksempel - sag nr. 77 – ansøger har selv haft midler

Enlig kvinde med datter på 6 år, som er anbragt i pleje søger om hjælp til etablering. Pågældende har været uden bolig et stykke tid, og hendes møbler, som har været opbevaret hos venner og bekendte, er ødelagte. Kommunen har beregnet et rådighedsbeløb på 5.080 kr. Kommunen har vurderet, at pågældende ikke har haft mulighed for at foretage en opsparing, og at det ansøgte er væsentligt for hende, da hun skal have datteren på samvær.

Nævnet har i denne sag vurderet, at der har været tale om en udgift, som pågældende selv har kunnet spare op til, hvorfor afgørelsen formentlig ville have fået et andet udfald ved klagebehandling. Ved eventuelt klagebehandling ville nævnet ikke have krævet tilbagebetaling af den allerede ydede hjælp.

Eksempel – sag nr. 70 – ansøger har ikke selv haft midler til det ansøgte

Samlevende kvinde med 3 børn har fået bevilget hjælp til betaling af huslejerestance på 55.000 kr., halvdelen af beløbet er bevilget efter aktivlovens § 81 og halvdelen efter service-lovens § 52, idet familien ville være blevet udsat af lejligheden, såfremt restancen ikke blev betalt. Såvel ansøger som samlever har mistet arbejdet. Familien har ikke haft mulighed for at spare op eller afdrage restancen. Familieafdelingen har skønnet, at det ville være katastrofalt, hvis familien ikke kunne forblive i boligen.

Nævnet finder, at kommunens vurdering af manglende mulighed for opsparing anses for korrekt også henset til restancens størrelse. Det er også i overensstemmelse med reglerne, at familieafdelingen bliver inddraget i sagen, idet der er 3 mindreårige børn i hjemmet.

5.2.10. Forudsigelig udgift/ omfattet af undtagelsesbestemmelsen

Udgangspunkt i aktivlovens 81 er, at der ikke kan bevilges hjælp til en forudsigelig udgift. Der skal efter evne lægges midler til side til udgifter, der med rimelighed kan forudses, eksempelvis til boligudgifter, herunder udgift til forbrug af varme og el og til udgifter til indskud/depositum i ny bolig. Forudsigeligheden kan dreje sig om udgiftens opståen og om likviditetsmæssige vanskeligheder. Det betyder, at der kan ydes hjælp til rimeligt begrundede og forudsigelige enkeltudgifter, hvis ansøgeren ikke har kunnet foretage en opsparing.

Der skal således i den konkrete vurdering heraf indgå følgende:

- om ansøger efter en behovsvurdering har en faktisk evne til at spare op
- om udgiften har en sådan grad af uforudsigelighed, at den efter omstændighederne bør bevilges
- om udgiften på trods af forudsigelighed, har helt afgørende betydning for ansøgers og/eller familiens livsførelse og derfor undtagelsesvist bør bevilges. Efter lovens forarbejder er der herved tænkt på huslejerestancer m.v., hvor familien trues af udsætning, der henvises til Ankestyrelsens principafgørelse 13-09.

Ankestyrelsen har i principafgørelse A-30-08 fundet, at vinterbeklædning er en tilbagevendende udgift, som normalt kan forudses, og dermed havde ansøger ikke haft ret til hjælp til indkøb af vintertøj.

Rigtigheden af afgørelserne ved bevilling af hjælp til en forudsigelig udgift

I 66 af de undersøgte sager, svarende til 63 %, er der ydet hjælp til en forudsigelig udgift. I størstedelen af disse sager har kommunerne ved bevillingen foretaget en konkret vurdering af, om betingelserne for undtagelsesvist at yde hjælp til en forudsigelig udgift er opfyldt. I 17 af sagerne har kommunen ydet bevillingen uden at have foretaget en konkret vurdering af, om betingelserne for undtagelsesvist at yde hjælp til en forudsigelig udgift er opfyldt. I 13 af de sager, hvor der ikke er foretaget en konkret vurdering af, om der undtagelsesvist kan ydes hjælp til en forudsigelig udgift, er sagen desuden mangelfuldt oplyst. I 4 sager har kommunen bevilget en forudsigelig udgift, som der ikke var grundlag for at yde hjælp til.

Desuden har undersøgelsen vist, at der i 43 sager, svarende til 41 %, er ydet hjælp til forudsigelige udgifter til enlige uden børn. I 31 af disse sager svarende til 72 %, har kommunen foretaget en konkret og individuel vurdering af, om der undtagelsesvist kunne være ydet hjælp til en forudsigelig udgift.

Nævnet finder, at der efter praksis skal ske en noget strammere vurdering af om pågældende kan blive omfattet af undtagelsesbestemmelsen i aktivlovens § 81, når der er tale om en enlig uden forsørgelsespligter.

Eksempler på hjælp til en forudsigelig udgift

Eksempel - sag nr. 91 - hjælp til en forudsigelig udgift

Enlig mand uden børn har den 17. marts 2010 fået bevilget økonomisk hjælp til huslejerestance og el-restance. Han har haft sidste lønudbetaling i december måned 2009, og har den 11. marts søgt om kontanthjælp. Kommunen har efter en konkret vurdering fundet, at det er altafgørende for ansøgers fremtid, at kommunen yder ham hjælp, således at han kan blive boende i lejligheden.

Kommunen har i denne sag foretaget en konkret vurdering af, om betingelserne for undtagelsesvist at yde hjælp til en forudsigelig udgift er opfyldt efter aktivlovens § 81, sidste punktum. Nævnet finder, at kommunens vurdering er sket indenfor rammerne af kommunens skønsmæssige beføjelser.

Eksempel - sag nr. 35 - hjælp til forudsigelig udgift

Enlig mand, som flytter fra bosted til egen lejlighed. Bevilges ud over indskud, etableringshjælp på 5.000 kr., 1 måneds husleje og et lille køleskab. Kommunen har dog oplyst overfor pågældende, at han selv burde have sparet op til etablering, herunder køleskab.

Nævnet har vurderet, at selvom der er tale om en mand, der flytter fra et bosted til en lejlighed, er der ingen oplysning i sagen, der peger på, at betaling af udgifterne er af afgørende betydning for ansøgers livsførelse.

Anbefaling

- Kommunerne skal sikre, at der kun undtagelsesvist ydes hjælp til en forudsigelig udgift. Hjælp til en forudsigelig udgift kan kun bevilges, når det er af helt afgørende betydning for ansøgerens egen eller familiens livsførelse.

5.2.11. Anvendelsen af bestemmelsen i aktivlovens § 85

Aktivlovens § 85 er en bestemmelse, der drejer sig om hjælp til flytning, herunder depositum/indskud og flytteudgifter. Betingelsen for at kunne anvende bestemmelsen vedrørende hjælp til depositum/indskud er, at der er tale om en boligmæssig forbedring, og at der er tale om en rimelig disposition. Flyttehjælp kan således også gives i situationer, hvor der flyttes fra en bolig med en boligudgift, der ikke svarer til ansøgerens eller familiens økonomiske formåen til en billigere bolig, som bedre svarer til ansøgerens eller familiens økonomiske formåen. Flytning til billigere bolig er ikke i sig selv nok til, at der er tale om en boligmæssig forbedring, men elementet indgår i den samlede vurdering af, hvorvidt der bør ydes flyttehjælp.

Ankestyrelsen har i sin principafgørelse A-4-05 fastslået, at en ansøgning om hjælp til boligindskud skal behandles såvel efter aktivlovens regel om enkeltudgifter som efter aktivlovens regel om flytning.

Kommunernes behandling af hjælp til flytning og depositum/ indskud

I 29 sager svarende til 28 % har kommunen bevilget hjælp til flytning og depositum/indskud. I 24 af sagerne har kommunen bevilget hjælp til flytning eller depositum/indskud efter aktivlovens § 81. I 5 af sagerne har kommunen anvendt bestemmelsen i aktivlovens § 85 til bevilling af flytteudgifter og depositum/indskud. I de sager, hvor der ikke har været tale om boligmæssige forbedringer, enten fordi der er tale om en ung, der flytter hjemmefra eller et tidsbegrænset lejemål, har kommunerne bevilget hjælpen efter aktivlovens § 81. Nævnet finder, at betingelserne for at bevilge hjælpen i de konkrete tilfælde er opfyldte, idet der er tale om rimeligt begrundede enkeltudgifter, samt den omstændighed at opsparing ikke har været mulig.

Eksempel – sag nr. 8 – bevilling af flyttehjælp efter aktivlovens § 85

Enlig kvinde med 3 børn har fået bevilget flyttehjælp efter at have indledt separations sag på grund af store uoverensstemmelser mellem ægtefællerne, hvilket påvirker børnene psykisk. Kommunen har på denne baggrund vurderet, at der er tale om en boligmæssig forbedring i overensstemmelse med ordlyden i § 85 i Lov om aktiv socialpolitik.

Nævnet har vurderet, at sagen er i overensstemmelse med regler og praksis på området, og at kommunen har foretaget en konkret og individuel vurdering baseret på børnenes forhold.

Eksempel – sag nr. 92 – bevilling af hjælp til depositum efter aktivlovens § 81

Ung enlig hjemmeboende mand uden børn med misbrugsproblemer har fået bevilget hjælp til depositum efter aktivlovens § 81.

Der er ikke i denne sag tale om boligmæssige forbedringer. Nævnet finder, at kommunens afgørelse efter aktivlovens § 81 ligger indenfor kommunens skønmæssige beføjelser. Begrundelsen for, at der ikke er tale om boligmæssige forbedringer efter § 85 er, at pågældende bor hjemme og at der ikke er beskrevet særlige forhold, der gør, at han ikke kan blive boende hjemme. Kommunen har i sin afgørelse henvist til, at pågældende ikke selv har kunnet spare op, og at det er rimeligt, at han flytter hjemmefra, da han er optaget på kommunens akutboligliste.

Eksempel – sag nr. 89 – bevilling af depositum på grund af boligmæssig forbedring

Enlig mand uden børn har fået bevilget hjælp til depositum til lejlighed efter aktivlovens § 81. Kommunen har vurderet, at der er tale om en boligmæssig forbedring, da han boede i en skurvogn.

Kommunen kunne tillige have behandlet sagen efter aktivlovens § 85, da der skønnes at være tale om en boligmæssig forbedring.

Anbefaling

- Ved ansøgning om hjælp til flytning, herunder indskud/depositum, skal kommunerne sikre sig, at der sker en vurdering efter såvel aktivlovens § 85 som efter aktivlovens § 81.

6. Resultat af undersøgelsen vedrørende tilbagebetaling

6.1. Tilbagebetaling

Nævnet har i praksisundersøgelsen valgt at fokusere på tilbagebetaling i henhold til aktivlovens § 92, stk. 1, 2. punktum., og § 93, stk. 1, nr. 1.

Obligatorisk tilbagebetaling efter aktivlovens § 92, stk. 1, 2. punktum

Hvis kommunen yder hjælp efter aktivlovens § 81 eller 85 til betaling af boligindskud eller hvad der kan sidestilles hermed, skal modtageren tilbagebetale hjælpen efter aktivlovens § 92, stk. 1, 2. punktum. Der er således tale om et obligatorisk tilbagebetalingskrav.

Ved aktivlovens § 92, stk. 1, 2. punktum, er der altid en pligt for modtageren af hjælpen til at tilbagebetale denne. Kommunen bør senest ved udbetalingen af hjælpen gøre modtageren bekendt med, at hjælpen skal tilbagebetales.

Fakultativ tilbagebetaling efter aktivlovens § 93, stk. 1, nr. 1

Det grundlæggende princip i aktivloven er, at den ydede hjælp ikke skal tilbagebetales.

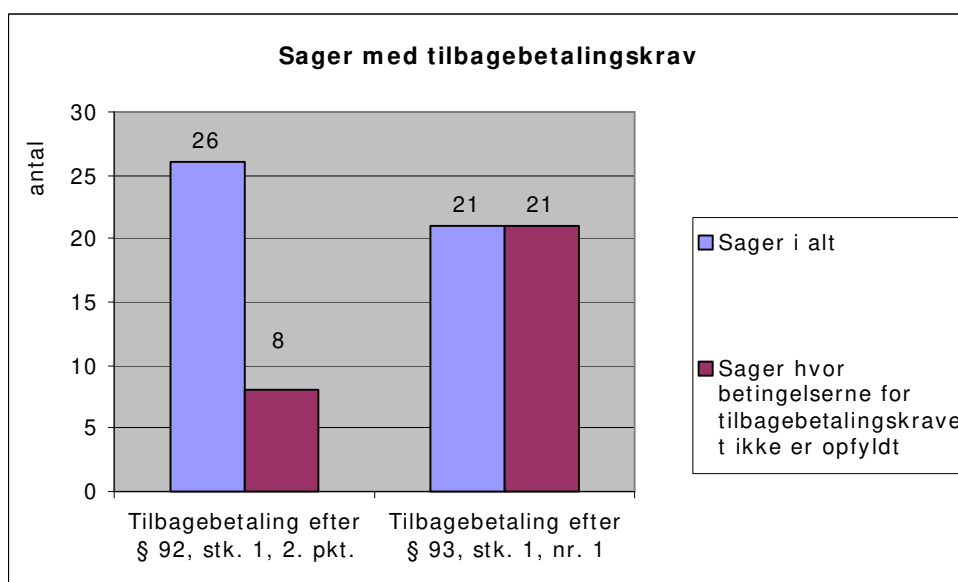
Aktivlovens § 93 angiver udtømmende de tilfælde, hvor kommunen kan træffe afgørelse om, at hjælpen skal tilbagebetales. Kommunen beslutter i det enkelte tilfælde, om der skal stilles krav om tilbagebetaling. Kommunen kan dog kun stille krav om tilbagebetaling, hvis betingelserne i § 93 er opfyldt. Der er således tale om et ikke obligatorisk tilbagebetalingskrav.

Efter aktivlovens § 93, stk. 1, nr. 1, kan kommunen stille krav om tilbagebetaling, hvis modtageren har udvist uforvarlig økonomi, ved f.eks. at melde sig ud af sin A-kasse og dermed miste sin ret til dagpenge, ved at indfri uforfaldne gældsposter kort før ansøgningen om hjælp eller ved at gå med mange penge på sig.

Der er således tale om uforvarlig økonomi, når ansøgeren har ført et ødselt levned eller foretaget dispositioner, der ikke har stået i forhold til vedkommendes økonomiske evne, se Ankestyrelsens principafgørelse A-15-08, 168-09 og 198-09.

Det følger af aktivlovens § 93, stk. 2, at kommunen senest ved udbetalingen af hjælpen, har pligt til at meddele modtageren, at hjælpen ydes med tilbagebetalingspligt. Kommunen skal endvidere redegøre for efter hvilket led i § 93, stk. 1, afgørelsen er truffet i medfør af. Kravet om orientering er en gyldighedsbetingelse for tilbagebetalingskravet. Det betyder, at kommunen skal kunne dokumentere, at modtageren er tilstrækkeligt informeret om, at hjælpen er ydet med tilbagebetalingspligt og med hvilken begrundelse.

Nedenfor vises andelen af afgørelser, hvor der er ydet hjælp mod tilbagebetaling, herunder hvor mange, der ikke opfylder betingelserne for at kræve tilbagebetaling.

6.1.2. Tilbagebetalingskrav efter aktivlovens § 92, stk. 1, 2. punktum

I 26 af sagerne svarende til 25 % af de undersøgte sager, er der bevilget hjælp til depositum/indskud og kommunerne har anvendt tilbagebetalingsreglen i aktivlovens § 92, stk. 1, 2. punktum. I 8 af sagerne svarende til 31 % er betingelserne for at kræve tilbagebetaling efter denne bestemmelse ikke opfyldt.

Eksempel – sag nr. 3 – tilbagebetalingskrav efter aktivlovens § 92, stk. 1, 2. punktum

Enlig mand uden børn på kontanthjælp har fået bevilget hjælp til boligindskud og 1. måneds husleje. Boliginskuddet er ydet med krav om tilbagebetaling og erklæring er efterfølgende underskrevet.

Nævnet skal henvise til afsnittet 6.1.4. om tilbagebetalingserklæringer.

Eksempel – sag nr. 67 – tilbagebetalingskrav efter aktivlovens § 92, stk. 1, 2. punktum

Enlig boligløs mand på kontanthjælp. Pågældende bevilges økonomisk hjælp til indskud på 8.700 kr. og 1. måneds husleje på 5.100 kr., alt bevilget med tilbagebetalingspligt efter aktivlovens § 92 stk. 1, 2. punkt. Der er underskrevet tilbagebetalingserklæring. Der bevilges endvidere køleskab til 2.000 kr., komfur til 1200 kr. samt kørsel og installation med henholdsvis 300 og 500 kr. uden tilbagebetalingspligt.

Nævnet skal bemærke, at bestemmelsen omfatter egentlige indskud og depositum (forudbetalt husleje), som er bevilget efter § 81 og § 85. Kommunen kan derfor ikke stille krav om tilbagebetaling af hjælp bevilget til husleje efter aktivlovens § 92, stk. 2, 2. punktum.

Ankestyrelsen har i principafgørelse O-28-98 fundet, at bestemmelsen i bistandslovens § 25, stk. 1, nr. 1 (nu aktivlovens § 92, stk. 1), efter en fortolkning af dens ordlyd "boligindskud", eller "hvad der kan sidestilles hermed" sammenholdt med bestemmelsens forarbejder, måtte forstås således, at der alene sigtedes på husleje som indskud, depositum og andre former for kontant indskud i forbindelse med erhvervelse af et lejemål.

Ankestyrelsen har i sin principafgørelse A-20-99 fastslået, at der ikke skulle ske tilbagebetaling af hjælp ydet til en halv måneds husleje, som ansøger fik bevilget sammen med boligindskud, idet der for huslejens vedkommende ikke var mulighed for opsparing, som kunne komme ansøger til gode ved fraflytning af lejemålet.

Anbefaling

- Kommunerne skal påse, at det alene er hjælp til boligindskud/depositum, der er tilbagebetalingspligtig efter aktivlovens § 92, stk. 1, 2. punktum.

6.1.3. Tilbagebetalingskrav efter aktivlovens § 93, stk. 1, nr. 1

I 21 af sagerne svarende til 20 % af de undersøgte sager, er der bevilget hjælp til enkeltudgifter efter aktivlovens § 81 med tilbagebetaling efter aktivlovens § 93, stk. 1, nr. 1. I ingen af de 21 sager er betingelserne for at kræve tilbagebetaling efter denne bestemmelse opfyldt.

Nævnet finder, at der på denne baggrund er et særligt behov for at fokusere på betingelserne for at kræve tilbagebetaling efter denne bestemmelse.

I 2 ud af de 21 sager ville nævnet have ophævet tilbagebetalingskravet med den begrundelse, at det vurderes, at betingelsen i § 93, stk.1, nr. 1 om "uforsvarlig økonomi" ikke har været til stede, ved at ansøger har fået hjælp til enkeltudgifter i en situation, hvor ansøger ikke rettidigt havde ansøgt om kontanthjælp. Ifølge kommunen var der tale om uforsvarlig økonomi, når ansøger frasagde sig en indtægt i form af kontanthjælp ved ikke at have ansøgt herom. Ankestyrelsen findes ikke at have taget stilling til sådanne situationer i sine principafgørelser.

Eksempel – sag nr. 105 – hjælp mod tilbagebetaling efter aktivlovens § 93, stk. 1, nr. 1

Enlig mand, som er løsladt fra afsoning i januar måned 2010, bevilges hjælp til husleje for februar og marts måneder 2010. Hjælpen er gjort tilbagebetalingspligtig, da baggrunden for hjælpebehovet er, at ansøger ikke har ansøgt om kontanthjælp rettidigt, og derfor har været uden forsørgelsesgrundlag/indtægt. Orientering om tilbagebetalingen er meddelt ansøger mundtligt. Kommunen kan i en sådan situation have svært ved at dokumentere, at ansøger er tilstrækkeligt informeret om tilbagebetalingskravet.

Kommunen kan kræve tilbagebetaling såfremt der er tale om "uforsvarlig økonomi". Samtidig med udbetalingen af hjælpen mod tilbagebetaling skal ansøgeren oplyses om tilbagebetalingspligten, herunder henvisning til § 93, stk. 1, nr. 1, og baggrunden for kravet om tilbagebetalingen. Afgørelsen med begrundelsen for tilbagebetalingen skal være i overensstemmelse med kravet i forvaltningslovens § 24. Kommunen kan ikke på et senere tidspunkt ændre sin oprindelige begrundelse, jf. Ankestyrelsens principafgørelse A-10-06.

Der kan ikke ydes hjælp med tilbagebetalingspligt i en situation, hvor der oprindeligt ikke har været grundlag for at yde hjælpen. Der henvises til Ankestyrelsens principafgørelse A-30-03.

Eksempel – sag nr. 58 – hjælp mod tilbagebetaling efter aktivlovens § 93, stk. 1, nr. 1

49-årig samlevende mand søger økonomisk hjælp til husleje vedrørende december måned 2009 og januar måned 2010. Der er således tale om en forudsigelig udgift. Ansøger har haft sidste lønudbetaling for oktober måned, da ansættelsesstedet lukkede. Ansøgers samlever var ligeledes uden arbejde på ansøgningstidspunktet. Kommunen har bevilget ansøger økonomisk hjælp efter aktivlovens § 81 til husleje for begge måneder mod tilbagebetaling i henhold til aktivlovens § 93 stk.1 nr. 1 – uforsvarlig økonomi. Som begrundelse herfor har kommunen anført, "På baggrund af borgers og denne families økonomiske situation gives der hjælp til betaling af huslejerestance mod tilbagebetaling". Bevillingen er meddelt i KL-blanket, og derfor er kravet om samtidighed opfyldt, jf. § 93 stk. 2.

Nævnet ville på det foreliggende grundlag have ophævet kommunens afgørelse om tilbagebetaling, således at der ikke ville skulle ske tilbagebetaling af den bevilgede hjælp. Begrundelsen ville være, at kommunen ikke havde forholdt sig konkret til, hvori den uforsvarlige økonomi nærmere bestod, og at der ikke er oplysninger i sagen der tyder på, at der er udvist manglede evne til at administrere økonomien. Det forhold, at der er tale om hjælp til en forudsigelig udgift, kan ikke i sig selv føre til, at der er tale om uforsvarlig økonomi. Der skal ved afgørelsen tages konkret stilling til, hvori den uforsvarlige økonomi består. Der henvises til Ankestyrelsens principafgørelse A-17-07.

Eksempel – sag nr. 75 – hjælp mod tilbagebetaling efter aktivlovens § 93, stk. 1, nr. 1

Enlig mand uden børn har søgt om kontanthjælp. Han er blevet opsagt fra sit arbejde, da han angiveligt har taget af pengekassen. Kommunen har bevilget engangshjælp og hjælp efter aktivlovens § 81 til husleje og overlevelse. Hjælpen efter § 81 er givet mod tilbagebetaling efter aktivlovens § 93, stk. 1, nr. 1 på grund af uforsvarlig økonomi, idet kommunen har henvist til at pågældende selv er årsag til at være blevet opsagt.

Kravet om tilbagebetaling ville være blevet ophævet af nævnet ved klagebehandling. Nævnet henviser til Ankestyrelsens principafgørelse A 27-01, hvor det ikke kunne sidestilles med uforsvarlig økonomi, at ansøger havde sagt sit arbejde op uden at have andet forsørgelsesgrundlag, selvforskyldt ledig. Ankestyrelsen lagde vægt på, at bestemmelsen om uforsvarlig økonomi efter forarbejderne til loven måtte antages i første række at sigte til tilfælde, hvor det aktuelle behov for hjælp kunne tilregnes ansøger som et uforsvarligt forhold, fordi ansøger førte et ødselt levned eller foretog dispositioner, der ikke stod i forhold til den økonomiske evne.

Anbefaling

- Kommunerne skal påse, at betingelserne for at kræve tilbagebetaling efter aktivlovens § 93, stk. 1, er opfyldte, og at kravet om tilbagebetaling med oplysning om begrundelse og klagevejledning sker samtidig med udbetalingen af hjælpen.
- Kommunerne skal endvidere sikre sig, at der ikke ydes hjælp med tilbagebetalingspligt i tilfælde, hvor der ikke har været grundlag for at bevilge hjælpen.

6.1.4. Tilbagebetalingserklæring

Der gælder i dansk forvaltningsret ikke nogen almindelig regel om, at forvaltningsafgørelser skal udfærdiges skriftligt. Dog skal særligt indgribende afgørelser meddeles skriftligt, før de kan håndhæves. For så vidt angår afgørelser om tilbagebetalingspligt, er det ikke noget krav efter aktivloven, at afgørelsen skal meddeles skriftligt, ligesom det heller ikke er noget krav, at der udfærdiges ensidige erklæringer om tilbagebetalingspligten, der underskrives af modtageren af hjælpen. Afgørelser om tilbagebetaling efter aktivloven findes ikke af så indgribende karakter, at der efter forvaltningslovens almindelige regler foreligger en egentlig pligt til at meddele afgørelserne skriftligt. Tages afgørelsens karakter imidlertid i betragtning følger det af god forvaltningsskik, at afgørelserne meddeles skriftligt.

Det er således ikke en gyldighedsbetingelse for, at kommunen kan kræve tilbagebetaling, at ansøger har underskrevet en tilbagebetalingserklæring. Kommunen kan ikke forlange en underskrift, som betingelse for udbetaling af tilbagebetalingspligtig hjælp. Gøres der brug af tilbagebetalingserklæring anses denne for en skriftlig afgørelse, der skal opfylde formkravene i forvaltningslovens §§ 22 og 24, jf. principafgørelse O-76-97.

Det følger af Ombudsmandens beretning fra 1992 side 267, at ved krav om tilbagebetaling af hjælp efter aktivlovens § 93, stk. 1, nr. 1, bør ansøger underskrive en tilbagebetalingserklæring af bevismæssige grunde, jf. aktivlovens § 93, stk. 2.

Eksempel – sag nr. 72 – brug af tilbagebetalingserklæring

Samlevende kvinde uden børn har i marts måned 2010 fået bevilget hjælp til ½ måneds husleje med tilbagebetalingspligt efter aktivlovens § 93, stk. 1, nr. 1. Ansøger har ingen indtægt i februar måned 2010, da hun overgår fra SU til kontanthjælp. Det fremgår af sagen, at hjælpen først frigives, når tilbagebetalingserklæringen er underskrevet. Der er ikke angivet nogen begrundelse for kravet om tilbagebetaling.

Nævnet skal bemærke, at kommunen ikke kan kræve en underskrift for at frigive hjælpen. Kommunens afgørelse opfylder ej heller forvaltningslovens krav om begrundelse, jf. forvaltningslovens § 24, hvor der blandt andet ved skønsmæssige afgørelser skal angives de hovedhensyn, der har været bestemmende for udøvelsen af skønnet. Endvidere skal begrundelsen indeholde en kort redegørelse for de oplysninger, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen. Nævnet ville i sag nr. 72 have ophævet tilbagebetalingspligten, da der i dette tilfælde ikke er tale om uforsvarlig økonomi.

7. Den formelle vurdering

Tabel 7.1 Afgørelsesform

	Antal	Procent
Skriftlig afgørelse	60	57
Notat i kommunens journalark	42	40
Anden form (rekvisitioner)	3	3
I alt	105	100

Tabel 7.2 Afgørelsernes tydelighed

	Antal	Procent
Det fremgår i høj grad, hvilken afgørelse der er truffet	90	86
Det fremgår i nogen grad, hvilken afgørelse der er truffet	12	11
Det fremgår i ringe grad, hvilken afgørelse der er truffet	2	2
Det fremgår ikke, hvilken afgørelse der er truffet	1	1
I alt	105	100

Tabel 7.3 Hjemmelshenviisning i afgørelserne

	Antal	Procent
Det fremgår i høj grad efter hvilken bestemmelse afgørelsen er truffet	94	89
Det fremgår i nogen grad efter hvilken bestemmelse afgørelsen er truffet	7	7
Det fremgår ikke efter hvilken bestemmelse afgørelsen er truffet	4	4
I alt	105	100

7. 1. Bemærkninger til afgørelsens form

Kommunerne har hovedsaglig anvendt skriftlige afgørelser med skriftlig klagevejledning eller skriftligt notat i kommunens journalark, hvor afgørelsen er meddelt mundtligt enten telefonisk eller ved et møde i kommunen. Ved de mundtlige afgørelser har kommunerne en almindelig vejledningspligt.

Eksempel – sag nr. 44 – afgørelse i skriftligt notat i kommunens journalark

Kommunen har ydet hjælp til en enlig mand på kontanthjælp uden børn. Afgørelsen fremgår af et notat i kommunens journal. Ud over bevilling til flytteudgift efter aktivlovens § 85 har han fået bevilget et skønsmæssigt beløb til køb af køleskab og komfur. Det fremgår ikke af notatet, om han er enig i beløbets størrelse eller om han er blevet vejledt om klagemulighederne.

Det fremgår således ikke af afgørelsen, om ansøgeren er blevet orienteret korrekt om sine rettigheder efter den sociale lovgivning.

I ganske få tilfælde er afgørelsen sket i anden form ved udlevering af rekvisition til butikker til køb af naturalydelser, jf. sag nr. 33.

7.2. Bemærkninger til afgørelsens tydelighed

I størstedelen af sagerne, 102 ud af de undersøgte 105 sager, fremgår det tydeligt, hvilken afgørelse kommunen har truffet.

Eksempel – sag nr. 27 – tydelig afgørelse

I denne sag har kommunen anvendt en tilbagebetalingserklæring udarbejdet af Kommunernes Landsforening som afgørelsesform.

I denne tilbagebetalingserklæring fremgår det tydeligt, hvilken afgørelse der er truffet og begrundelsen for afgørelsen. Desuden er der en klagevejledning.

I 3 afgørelser fremgår det i ringe grad eller slet ikke, hvilken afgørelse der er truffet.

Eksempel - sag nr. 13 – ikke tydelig afgørelse

Det fremgår ikke tydeligt af kommunens afgørelse, som er et skriftligt notat i kommunens journalark, hvad der er bevilget.

Det skal tydeligt fremgå af kommunens afgørelse, hvad der er truffet beslutning om.

7.3. Bemærkninger til hjemmelshenvisningen

I 94 sager fremgår det i høj grad, hvilket hjemmelsgrundlag, der er anvendt. I 7 sager er der i nogen grad henvist til rette hjemmelsgrundlag. Der er typisk her tale om en skrivefejl fra kommunens side og den rette sammenhæng kan dog udledes af sagen.

Eksempel – sag nr. 74 – god hjemmelshenvisning

Kommunen har anvendt en tilbagebetalingserklæring, hvori der både er henvist til aktivlovens § 81 og til aktivlovens § 93, stk. 1, nr. 1, om uforsvarlig økonomi.

I 4 sager har kommunen slet ikke henvist til retsgrundlaget.

Eksempel – sag nr. 33 – rekvisition brugt som afgørelse

Kommunen har udleveret en rekvisition til indkøb af madvarer i Føtex og Glostrup Storcenter.

Det fremgår ikke af rekvisitionen med hvilken hjemmel, hjælpen er ydet, og det fremgår ej heller af kommunens journalark.

8. Bemærkninger i øvrigt

Tabel 8.1 Klagevejledning

	Antal	Procent
Fuld bevilling, klagevejledning ikke givet	18	17
Blanketsag med standardvejledning	36	34
Klagevejledning i orden	14	13
Klagevejledning ikke i orden	37	36
I alt	105	100

I 14 sager var der givet korrekt klagevejledning. I 18 sager bevilgede kommunen det ansøgte fuldt ud, og det er ikke påkrævet at give vejledning om klageadgangen. I 36 sager har kommunerne anvendt en standardblanket, hvor den korrekte klagevejledning er påtrykt. I 37 sager var der ikke anført en korrekt klagevejledning eller klagevejledningen var ikke vedlagt afgørelsen. Ved de mundtlige afgørelser kunne nævnet ikke udlede af sagerne, om kommunerne har vejledt borgerne om klagemulighederne.

Det fremgår af § 67, stk. 1, 1. punktum i retssikkerhedsloven, at klage til Det Sociale Nævn skal ske inden 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Der gælder ingen formkrav for en klage. Myndighederne er forpligtet til at behandle såvel skriftlige som mundtlige klager.

Det kan nævnes, at der ikke skal gives en klagevejledning, hvis afgørelsen fuldt ud giver ansøger medhold, jf. § 25, stk. 1, 2. punktum i forvaltningsloven.

Ligeledes er der i forvaltningsloven alene krav om klagevejledning i skriftlige afgørelser. I andre tilfælde er der en almindelig vejledningspligt for kommunerne.

I alle standardblanketterne er klagevejledningen allerede påtrykt og vejledninger er korrekte.

Som en almindelig fejl har nævnet konstateret, at kommunerne ved vurdering af hjælp til f.eks. kost, etablering og nyanskaffelser i notatform, ikke har vejledt ansøgeren om klageadgangen. Kommunen har i disse tilfælde formentlig vurderet, at ansøger har fået fuldt ud medhold i sin ansøgning, hvorfor vejledning om klageadgang er uforuden. Da der er tale om skønsmæssige fastsættelser af beløb til dækning af behovet, skal der ved skriftlige afgørelser vedlægges en klagevejledning og ved mundtlige afgørelser vejledes om klagemuligheden i disse situationer.

Ligeledes har kommunen i et par sager givet ansøger rekvisition til supermarkeder til køb af dagligvarer til et bestemt beløb.

Eksempel – sag nr. 29 – manglende klagevejledning

Enlig arbejdsløs kvinde søger om overlevelshjælp og der bevilges hjælp i form af rekvisition til Føtex.

I denne sag har kommunen skønsmæssigt fastsat et beløb til overlevelse. Det fremgår ikke af sagen om ansøger er enig i, at hun har fået fuldt ud medhold. Der skal derfor vedlægges en klagevejledning ved afgørelsen.

Eksempel – sag 74 – forkert klagevejledning

Det fremgår blandt andet af kommunens fortrykte klagevejledning, at kommunen anser det for vigtigt, at ansøgeren præcist begrundes, hvorfor vedkommende er utilfreds med afgørelsen, og at afgørelsen skal sendes til kommunens adresse.

Til ovennævnte skal nævnet bemærke, at der i forvaltningsloven ikke stilles noget krav til klagens udformning eller at den skal være skriftlig.

En korrekt klagevejledning kan være følgende:

”Du har mulighed for at klage over kommunens afgørelse inden 4 uger fra modtagelsen af dette brev. Klagen skal være modtaget i kommunen inden normal kontortids ophør senest 4 uger efter modtagelsen af afgørelsen. Hvis vi ikke giver dig medhold i klagen, sender vi den videre til Det Sociale Nævn.”

Anbefaling

- Kommunerne skal udforme klagevejledninger, der er i overensstemmelse med retssikkerhedslovens regler herom. Der kræves ikke, at en klage skal være skriftlig. Hvis en person klager telefonisk eller personligt, har kommunen pligt til at gøre notat om klagen. Klagevejledningen bør derfor ikke indeholde formuleringer som ”klagen skal sendes til” eller ”klagen bør være skriftlig”. En korrekt formulering kan f.eks. være ”klagen skal være modtaget i kommunen inden for almindelig kontortid senest 4 uger efter modtagelsen af afgørelsen”.

9. Bemærkninger efter høring af Ankestyrelsen og kommunerne

Nævnet har den 19. november 2010 sendt udkastet til rapporten til høring i de deltagende kommuner og Ankestyrelsen.

Nævnet har modtaget høringssvar fra to kommuner og Ankestyrelsen.

Kun den ene af kommunerne har haft bemærkninger vedrørende enkelte af sagerne, og nævnet har efterfølgende forklaret nærmere vedrørende de rejste spørgsmål.

Ankestyrelsens bemærkninger af redaktionel karakter har nævnet i det store hele indarbejdet i rapporten.

Ankestyrelsen har herudover haft nedenstående bemærkninger:

Med hensyn til anvendelsen af § 81 og § 85 i aktivloven har Ankestyrelsen i Principafgørelse A-4-05 truffet afgørelse om, at en ansøgning om hjælp til boligindskud skulle behandles såvel efter aktivlovens regel om enkeltudgifter som efter aktivlovens regel om flytning. Anvendelsen af de 2 paragraffer er som det fremgår sideordnet. Der er ikke, som nævnet anfører i rapporten, tale om, at § 85 skal anvendes først.

Det er uklart, hvad nævnet mener med formuleringen på side 18, nederst, i rapporten, lige før omtale af eksempel sag nr. 100: "I nedenstående eksempel har nævnet valgt at vurdere afgørelsen som samlet set rigtig på baggrund af Ankestyrelsens seneste udmeldinger på området, selvom det er tvivlsomt, om nævnet ville være kommet til samme resultat." Formuleringen kan umiddelbart forstås som om, nævnet har valgt ikke at ville følge Ankestyrelsens praksis.

Nævnet skriver på side 29 i rapporten om klagevejledning, at det vil være vanskeligt for kommunen at dokumentere, at der er givet korrekt klagevejledning, når afgørelsen er truffet mundtligt og ligger som et notat i kommunen. Vi bemærker blot, at der i forvaltningsloven kun er krav om klagevejledning i skriftlige afgørelser. Men i andre tilfælde er der en almindelig vejledningspligt for kommunerne. Det er formentlig også det, nævnet mener, men formuleringen kan give anledning til tvivl.

Nævnet kommer på side 32 med et eksempel på en korrekt klagevejledning. Man kunne overveje at tilføje, at der skal klages inden for kommunens kontortid.

Nævnet har indarbejdet ovenstående bemærkninger fra Ankestyrelsen i rapporten.

Ankestyrelsen har i øvrigt udtalt at, der er tale om en vældig god, fyldestgørende og gennemarbejdet rapport, med mange gode eksempler. Resultatet er ikke opløftende, slet ikke med hensyn til tilbagebetaling. Det er påfaldende, at det er oplysningsgrundlaget, der ikke er godt nok.

Bilag 1: Regelgrundlaget for undersøgelsen

Lov om aktiv socialpolitik

Lov nr. 455 af 10. juni 1997, jf. lovbekendtgørelse nr. 946 af 1. oktober 2009

Kapitel 10 - Hjælp i særlige tilfælde

Enkeltudgifter

§ 81. Kommunen kan yde hjælp til rimeligt begrundede enkeltudgifter til en person, som har været ude for ændringer i sine forhold, hvis den pågældendes egen afholdelse af udgifterne i afgørende grad vil vanskeliggøre den pågældendes og familiens muligheder for at klare sig selv i fremtiden. Hjælpen kan normalt kun ydes, hvis udgiften er opstået som følge af behov, der ikke har kunnet forudses. Kommunen kan dog efter en konkret vurdering undtagelsesvis yde hjælp til en udgift, der har kunnet forudses, hvis afholdelsen af udgiften er af helt afgørende betydning for den pågældendes eller familiens livsførelse.

Flytning

§ 85. Kommunen kan yde hjælp til en flytning, som forbedrer ansøgerens eller familiens bolig- eller erhvervsforhold, herunder en flytning, hvor der flyttes fra en bolig med en boligudgift, der ikke svarer til ansøgerens eller familiens økonomiske formåen, til en bolig med en lavere boligudgift. Det er en betingelse for hjælpen, at hverken ansøgeren eller ægtefællen har økonomisk mulighed for at betale udgifterne.

Stk. 2. Hvis flytningen sker til udlandet, er det en forudsætning for, at kommunen kan yde hjælp hertil, at ansøgeren er statsborger i eller har særlig tilknytning til vedkommende land, eller at ansøgeren er sikret varige arbejdsmuligheder i landet.

.....

Kapitel 12 - Tilbagebetaling m.v.

§ 92. Den, der modtager særlig støtte efter [§ 34](#) til dækning af udgifter til renter og afdrag vedrørende ejerboliger og andelsboliger, skal tilbagebetale hjælpen. Det samme gælder for den, der modtager hjælp til boligindskud, eller hvad der kan ligestilles hermed.

Stk. 2. Ægtefæller hæfter solidarisk for krav om tilbagebetaling efter stk. 1, 1. pkt. Dette gælder, uanset om hjælpen er ydet til den ene eller begge ægtefæller, og uanset om boligen er ejet af den ene eller begge ægtefæller.

Stk. 3. Beskæftigelsesministeren fastsætter regler om tilbagebetaling efter stk. 1, 1. pkt.

Stk. 4. En person, der har modtaget hjælp til boligindskud med tilbagebetalingspligt efter stk. 1, 2. pkt., har pligt til at oplyse kommunen om udbetaling af boligindskud, eller hvad der kan ligestilles hermed, i forbindelse med opsigelse af lejemålet, fraflytning eller lignende.

§ 93. Kommunen kan træffe beslutning om tilbagebetaling, når der ydes hjælp,

- 1) fordi modtageren har udvist uforsvarlig økonomi,
- 2) fordi modtageren ikke har givet nødvendige oplysninger til andre offentlige myndigheder, private m.fl., der har betydning for modtagelse af anden offentlig forsørgelsesydelse eller tilbud efter [lov om en aktiv beskæftigelsesindsats](#) m.v.,
- 3) fordi modtageren eller ægtefællen er indblandet i en kollektiv arbejdsstrid, eller
- 4) når der på det tidspunkt, da der søges hjælp på grund af økonomisk trang, foreligger forhold, der viser, at den pågældende i løbet af kortere tid vil være i stand til at tilbagebetale hjælpen.

Stk. 2. Kommunen skal senest ved udbetaling af hjælpen oplyse modtageren om, at hjælpen skal betales tilbage og med hvilken begrundelse.

Stk. 3. Kommunen kan ikke træffe beslutning om tilbagebetaling efter stk. 1 af den hjælp, som en person modtager under tilbud efter [lov om en aktiv beskæftigelsesindsats](#) og engangsbeløb efter [§ 25 a](#).

Forvaltningslov

Lov nr. 571 af 19. december 1985, jf. lovbekendtgørelse nr. 1365 af 7. december 2007

Kapitel 6 - Begrundelse m.v.

§ 22. En afgørelse skal, når den meddeles skriftligt, være ledsaget af en begrundelse, medmindre afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold.

§ 23. Den, der har fået en afgørelse meddelt mundtligt, kan forlange at få en skriftlig begrundelse for afgørelsen, medmindre afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold. En begæring herom skal fremsættes over for myndigheden inden 14 dage efter, at parten har modtaget underretning om afgørelsen.

Stk. 2. En begæring om skriftlig begrundelse efter stk. 1 skal besvares snarest muligt. Hvis begæringen ikke er besvaret inden 14 dage efter, at begæringen er modtaget af vedkommende myndighed, skal denne underrette parten om grunden hertil samt om, hvornår begæringen kan forventes besvaret.

§ 24. En begrundelse for en afgørelse skal indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet. I det omfang, afgørelsen efter disse regler beror på et administrativt skøn, skal begrundelsen tillige angive de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen.

Stk. 2. Begrundelsen skal endvidere om fornødent indeholde en kort redegørelse for de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen.

Stk. 3. [§ 24](#), stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, gælder ikke i de sager, der er nævnt i [§ 9](#), stk. 4. Begrundelsens indhold kan i øvrigt begrænses i det omfang, hvori partens interesse i at kunne benytte kendskab til denne til varetagelse af sit tarv findes at burde vige for afgørende hensyn til den pågældende selv eller til andre private eller offentlige interesser, jf. [§ 15](#).

Vejledning nr. 39 af 5. marts 1998

10.2. Hjælp til rimeligt begrundede enkeltudgifter

399.

Hjælp til betaling af rimeligt begrundede enkeltudgifter efter § 81 forudsætter,

- 1) at ansøgeren har været ude for ændringer i sine forhold (social begivenhed),
- 2) at ansøgerens egen afholdelse af udgifterne i afgørende grad vil vanskeliggøre den pågældendes og familiens muligheder for at klare sig selv i fremtiden (forebyggende sigte), og
- 3) at hjælpen normalt kun ydes, hvis udgiften er opstået som følge af behov, der ikke har kunnet forudses (uforudsigelighed).

Personkreds

400.

Kravet om en social begivenhed svarer til kravet for at modtage hjælp efter [§ 11](#) i form af kontanthjælp og aktivering, hvilket er nærmere omtalt i [afsnit 4.1.1](#).

§ 81 er dog ikke forbeholdt personer, som modtager hjælp efter [§ 11](#). Kommunen kan give hjælp til rimeligt begrundede enkeltudgifter, selvom ansøgeren ikke i øvrigt får hjælp efter aktivloven.

Forebyggende sigte

401.

Kravet om et forebyggende sigte betyder, at netop det at afholde denne udgift i afgørende grad vil bringe ansøgerens og familiens økonomiske situation ud af balance. Kommunen må i den forbindelse vurdere, om personer med en lavere indkomst normalt vil kunne afholde en sådan udgift.

Uforudsigelighed

402.

Kravet om uforudsigelighed betyder, at ansøgeren ikke har kunnet tage hensyn til den opståede udgift i sine løbende dispositioner. Udgifter, som man får som følge af f.eks. skilsmisse, betragtes i almindelighed som uforudsigelige udgifter.

Det behøver ikke nødvendigvis være udgiftsbehovet, som ikke har kunnet forudses. Der kan også være tale om likviditetsmæssige problemer, som bevirker, at der er behov for hjælp til enkeltudgifter, som under normale forhold kan afholdes inden for den løbende indtægt.

Det er også muligt at yde hjælp til rimeligt begrundede enkeltudgifter, som er forudsigelige, hvis ansøgeren ikke har haft økonomisk mulighed for at spare op til udgiften.

Eksempler på enkeltudgifter

403.

Hvad der forstås ved "rimeligt begrundede enkeltudgifter", vil afhænge af en konkret vurdering i det enkelte tilfælde. Udgifter, der opstår som følge af brand, oversvømmelser, tyveri m.v., og som ikke dækkes på anden måde, vil ud fra en konkret vurdering i det enkelte tilfælde kunne anses for rimeligt begrundede enkeltudgifter. Hvorimod udgifter til f.eks. boligindskud, almindelig udskiftning af køleskabe og andre anskaffelser til husholdningen samt udgifter i anledning af fødsel, dåb og konfirmation normalt må anses for at være forudsigelige udgifter, som det må forventes, at man sparer op til.

Undtagelse

404.

Kommunen kan efter en konkret vurdering undtagelsesvis yde hjælp til enlige eller familier til rimeligt begrundede enkeltudgifter, der har kunnet forudses, hvis afholdelsen er af helt afgørende betydning for ansøgerens eller familiens livsførelse.

Det kan f.eks. være hjælp til betaling af huslejerestance, hvis en familie med børn ellers vil blive sat på gaden på grund af huslejerestancen. Hvis en ansøger, som modtager hjælp efter aktivloven, til stadighed har problemer med at betale huslejen til tiden, kan kommunen overveje at administrere hjælpen efter [§ 90](#). Reglerne om administration er omtalt i [afsnit 11.3](#). Kommunen kan ligeledes undtagelsesvis yde hjælp til at sanere økonomien for en enlig eller en familie ved at betale truende gældsposter.

Det er ikke muligt at yde hjælp efter [§ 81](#) til betaling af gæld til det offentlige, f.eks. skatterestancer og bøder. Evt. hjælp til afvikling af sådan gæld må løses efter de regler, der gælder for det pågældende område.

Tilbagebetaling af boligindskud

405.

Hvis kommunen yder hjælp efter [§ 81](#) til betaling af boligindskud, eller hvad der kan sidestilles hermed, skal modtageren tilbagebetale hjælpen efter [§ 92](#), stk. 1, 2. pkt. Spørgsmålet om tilbagebetaling er nærmere omtalt i [afsnit 12.1.2](#).

.....

Vedrørende aktivlovens § 85

10.5. Hjælp til flytning

415.

Kommunen kan efter [§ 85](#), stk. 1, yde hjælp til en flytning, som forbedrer ansøgerens eller familiens bolig- eller erhvervsforhold. Det er en betingelse for at yde hjælp, at hverken ansøgeren eller ægtefællen har indtægter eller formue, som kan dække behovet.

Hvilke udgifter

Kommunen kan f.eks. yde hjælp til udgifter til transport af indbo og rejseudgifter for ansøgeren og familien.

Boligmæssig forbedring

416.

Det er ikke enhver forbedring af boligforholdene, som er en boligmæssig forbedring i lovens forstand. Det må tillige kræves, at dispositionen er rimelig set i forhold til ansøgerens samlede situation, herunder den pågældendes mulighed for selv at afholde den fremtidige husleje. Ved vurderingen af en ansøgers mulighed for at afholde boligudgiften i den nye bolig skal kommunen tage udgangspunkt i nettoboligudgiften efter beregning af boligsikring efter [lov om individuel boligstøtte](#).

Flytning til en billigere bolig kan ikke i sig selv betegnes som en boligmæssig forbedring, men vil dog kunne være et væsentligt element i den samlede vurdering.

Der kan ikke ydes hjælp til flytning til en bolig, som er ulovlig efter anden lovgivning, da det ikke kan betegnes som en boligmæssig forbedring.

Erhvervsmæssig forbedring

417.

En forbedring af erhvervsforholdene forudsætter, at ansøgeren er sikret arbejde, og at arbejdet er mere end blot midlertidigt.

Flytning som led i start på en uddannelse vil normalt ikke være en sådan forbedring af de erhvervsmæssige forhold, at betingelserne for at yde hjælp til flytning er opfyldt. For at betingelsen om erhvervsmæssig forbedring er opfyldt, skal der være udsigt til en umiddelbar eller snarlig beskæftigelse, der i hvert fald for en periode kan sætte ansøgeren i stand til at forsørge sig selv.

Intet flyttesamtykke

418.

Reglen om flyttesamtykke i bistandslovens [§ 47](#), stk. 2, er ikke medtaget, hvilket betyder, at fraflytningskommunen ikke længere skal indhente samtykke fra tilflytningskommunen, inden den yder hjælp.

Udlandet

419.

Det er efter [§ 85](#), stk. 2, muligt at yde hjælp til flytning til udlandet. Det forudsætter,

- 1) at ansøgeren er statsborger i eller har særlig tilknytning til vedkommende land, eller
- 2) at ansøgeren er sikret varige arbejdsmuligheder i landet.

[§ 85](#), stk. 2, skal ses i sammenhæng med reglerne i [§§ 86-87](#) om hjælp til repatriering, som kort er omtalt i [afsnit 10.6](#).

.....

Vedrørende aktivlovens § 92 og § 93

Kapitel 12

Tilbagebetaling

12.1.2. Tilbagebetaling af hjælp til renter og afdrag vedr. ejerbolig og andelsboliger samt boligindskud

432.

Den, der modtager særlig støtte efter [§ 34](#) til dækning af renter og afdrag vedr. ejerbolig og andelsboliger, skal efter [§ 92](#), stk. 1, tilbagebetale hjælpen. Det samme gælder for personer, som modtager hjælp til boligindskud, eller hvad der kan ligestilles hermed.

Ubetinget pligt

Det er præciseret, at modtageren altid har pligt til at tilbagebetale hjælpen.

Orientering

433.

Kommunen bør senest ved udbetaling af hjælpen orientere modtageren om, at hjælpen skal betales tilbage.

.....

Særlig oplysningspligt

437.

Personer, der modtager hjælp til boligindskud med tilbagebetalingspligt efter [§ 92](#), stk. 1, har en særlig oplysningspligt. For at lette kommunens mulighed for at gennemføre tilbagebetalingskravet har modtageren efter [§ 92](#), stk. 4, pligt til at oplyse kommunen om udbetaling af boligindskud, eller hvad der kan sidestilles hermed, i forbindelse med opsigelse af lejemålet, fraflytning eller lignende.

Kommunen orienterer den, der søger om hjælp, om den særlige oplysningspligt og konsekvenserne af, at den pågældende tilsidesætter oplysningspligten.

12.2. Fakultativ (fravigelig) tilbagebetaling

Valgfri

438.

§§ 93 og 94 angiver udtømmende de tilfælde, hvor kommunen kan vælge at træffe afgørelse om, at hjælpen skal betales tilbage. Kommunen beslutter i det enkelte tilfælde, om den vil stille krav om tilbagebetaling. Kommunen kan dog kun stille krav om tilbagebetaling, hvis betingelserne i §§ 93 eller 94 er opfyldt.

Uforsvarlig økonomi

439.

Kommunen kan stille krav om tilbagebetaling, hvis modtageren har udvist uforsvarlig økonomi ved f.eks. at melde sig ud af sin A-kasse og dermed miste retten til dagpenge, ved at indfri uforfaldne gældsposter kort før ansøgning om hjælp eller ved gå med mange penge på sig.

.....

Orientering

444.

Kommunen har efter [§ 93](#), stk. 2, pligt til senest ved udbetaling af hjælpen at orientere modtageren om, at hjælpen ydes med tilbagebetalingspligt, herunder efter hvilket nr. i stk. 1, der anvendes, og baggrunden herfor.

Kravet om orientering er en betingelse for gyldigheden af tilbagebetalingskravet. Det betyder, at kommunen skal kunne dokumentere, at modtageren er tilstrækkeligt informeret. Denne dokumentation kan f.eks. ske ved, at kommunen beder modtageren om at underskrive en tilbagebetalingserklæring. En tilbagebetalingserklæring skal som hidtil opfylde formkravene i forvaltningslovens [§§ 22](#) og [24](#).

Det forhold, at en modtager underskriver en tilbagebetalingserklæring, afskærer ikke den pågældende fra at klage over tilbagebetalingspligten til det sociale nævn.

Bilag 2: Udvalgte principafgørelser fra Ankestyrelsen

O-76-97: Tilbagebetaling - klagefrist

Tilbagebetalingserklæringer må anses for at være skriftlige afgørelser, som skal opfylde formkravene i forvaltningsloven.

Ankestyrelsen har truffet afgørelse i 4 sager, hvor der forelå tilbagebetalingserklæringer. I 2 af sagerne var der ved afkrydsning alene henvist til bistandslovens § 26, stk. 1, nr. 1 (nu aktivlovens § 93, stk.1). I 2 andre sager var der ved afkrydsning alene henvist til bistandslovens § 26, stk. 3 (nu aktivlovens § 93, stk. 1, nr. 6). Alle sager måtte anses for utilstrækkeligt begrundede. Den utilstrækkelige begrundelse medførte en forlængelse af klagefristen.

Den omstændighed, at der eventuelt var givet en mundtlig begrundelse, fritog ikke forvaltningen for samtidig at meddele en skriftlig begrundelse.

O-4-98: Tilbagebetalingserklæring

En afgørelse om tilbagebetalingspligt, som ikke havde angivet de hovedhensyn, som havde været bestemmende for, at en kommune havde fundet, at der forelå ubegrundet opsigelse af arbejdet, måtte anses for at være utilstrækkeligt begrundet.

Ankestyrelsen lagde ved afgørelsen til grund, at en tilbagebetalingserklæring måtte anses for at være en skriftlig afgørelse, som skulle opfylde formkravene i henhold til forvaltningslovens §§ 22 og 24.

Den utilstrækkelige begrundelse medførte en forlængelse af klagefristen.

O-28-98: kontanthjælp – tilbagebetaling –rimelig begrundet enkeltudgift – skurvogn – almindelig bolig – indskud

En kommunes afslag på hjælp til anskaffelse af skurvogn og tilbud om sædvanlig bolig havde ikke været åbenbart urimeligt.

Et tilbud om almindelig bolig ville kun undtagelsesvis, når der forelå særlige omstændigheder kunne anses for åbenbart urimeligt.

Ankestyrelsen lagde herved vægt på, at tidligere indsættelse i fængsel, alkoholproblemer samt psykiske problemer ikke i sig selv gav grundlag for at karakterisere et tilbud om almindelig boligplacering som åbenbart urimeligt.

Ankestyrelsen fandt endvidere at hjælp til køb af skurvogn ikke kunne sidestilles med indskud i lejemål.

Ankestyrelsen fandt, at bestemmelsen i bistandslovens § 25, stk. 1, nr. 1, efter en fortolkning af dens ordlyd "boligindskud, eller hvad der kan sidestilles hermed" sammenholdt med bestemmelsens forarbejder måtte forstås således, at der alene sigtedes på husleje, depositum og andre former for kontant indskud i forbindelse med erhvervelse af et lejemål.

A-20-99: Enkeltydelse – tilbagebetaling – boligindskud – husleje - flytning

Der skulle ikke ske tilbagebetaling af hjælp til en halv måneds husleje, som ansøger fik bevilget sammen med boligindskud, idet der for huslejens vedkommende ikke var mulighed for opsparing, som kunne komme ansøger til gode ved fraflytning af lejemålet.

Boliginskuddet skulle tilbagebetales, da tilbagebetaling af boligindskud er obligatorisk.

A-27-01: Kontanthjælp – tilbagebetaling - uforsvarlig økonomi - ubegrundet opsigelse af arbejde - samtidig begrundelse

Det kunne ikke sidestilles med uforsvarlig økonomi, at ansøger havde sagt sit arbejde op, uden at have andet forsørgelsesgrundlag.

Et krav om eventuel tilbagebetalingspligt på grund af ubegrundet opgivelse af arbejde burde have været rejst efter bestemmelsen herom.

Kommunen kunne ikke efterfølgende ændre sin begrundelse for tilbagebetalingspligten.

Den kontanthjælp, ansøger havde fået udbetalt, kunne derfor ikke kræves tilbagebetalt.

A-5-02: Kontanthjælp - enkeltudgift - konfirmation - økonomisk behovsvurdering - indtægtsopgørelse - børneydelse

Hjælp til konfirmation kunne ikke bevilges som en rimelig begrundet enkeltudgift.

Begrundelsen var, at udgiften var forudsigelig, og at der havde været mulighed for at spare op til udgiften. Det blev endvidere lagt til grund, at afholdelse af udgiften ikke ville have afgørende betydning for ansøger eller hans families livsførelse.

A-19-02: Kontanthjælp - rimeligt begrundede enkeltudgifter - forsørgelsesudgifter - fradrag i kontanthjælp - fravær uden rimelig grund

En kontanthjælpsmodtager havde ikke ret til økonomisk hjælp til dækning af forsørgelsesbehov opstået som følge af fradrag i kontanthjælpen på grund af fravær uden rimelig grund fra aktivering.

Begrundelsen var, at behovet for hjælp til forsørgelse ikke kunne anses for en rimeligt begrundet enkeltudgift, da behovet for hjælp var en konsekvens af ansøgerens fravær uden rimelig grund fra aktivering.

A-30-03: Kontanthjælp – tilbagebetalingspligt - forudseelig udgift

Der var ikke grundlag for at yde hjælp til husleje, vægtafgift, ulykkesforsikring og familieforsikring samt telefonabonnement, da disse udgiftsposter ikke kunne anses for at være rimeligt begrundede enkeltudgifter, der ikke kunne forudses. Udgifterne kunne ikke anses for at være af helt afgørende betydning for ansøgeren eller familiens livsførelse.

Der kunne ikke pålægges tilbagebetalingspligt for den bevilgede hjælp da der ikke kunne kræves tilbagebetaling af hjælp, som der ikke var grundlag for at bevilge.

A-7-04: Kontanthjælp – enkeltydelser - engangshjælp

Engangshjælp efter aktivlovens § 25a udelukkede ikke, at der kunne ydes hjælp efter samme lovs § 81 til enkeltydelser.

A-4-05: Kontanthjælp - boligindskud

En ansøgning om hjælp til boligindskud skulle behandles såvel efter aktivlovens regel om enkeltudgifter som efter aktivlovens regel om flytning.

A-10-06: Kontanthjælp – tilbagebetaling - samtidig begrundelse - brug af arv - ændret begrundelse - særligt vilkår

En kommune var ikke berettiget til at ændre sin begrundelse om tilbagebetalingspligt, selv om det alene skete for den fremtidige hjælp.

Pligten til at tilbagebetale en modtaget social ydelse måtte opfattes som et vilkår, knyttet til den oprindelige tildeling, men dog et vilkår af særlig karakter, idet der i loven var fastslået en række selvstændige betingelser, som skulle være opfyldt, for at vilkårene lovligt kunne stilles.

Ankestyrelsen fandt, at det forhold, at kravet om tilbagebetalingspligt var ulovligt, ikke medførte, at ydelsen (bevillingen af kontanthjælp) også var ulovlig. Kommunens afgørelse herom var derfor fortsat lovlig, uanset om vilkåret var faldet væk.

A-27-06: Kontanthjælp – skøn - hjælp til etablering - trangsbeneficiet

I forbindelse med ydelse af hjælp til enkeltudgifter fandt Ankestyrelsen ikke, at det udøvede skøn var behæftet med retlige mangler. Skønnet var ikke det samme som det, der udøvedes i forbindelse med fastlæggelse af trangsbeneficiet.

Det var derfor ikke urimeligt, at hjælpen blev givet til anskaffelse af brugte effekter, og at udgiften til radio og TV måtte afholdes af kontanthjælpen.

A-17-07: Tilbagebetaling - uforsvarlig økonomi – forudsigelighed – enkeltudgift - manglende konkretisering

En kommune kunne ikke generelt henvise til, at der var tale om uforsvarlig økonomi, når en ansøger ikke kunne betale en forudsigelig udgift. Der skulle tages konkret stilling til, hvori den uforsvarlige økonomi bestod.

A-13-08: Enkeltudgift – fraflytningsregning - kontanthjælp

Udgift vedrørende en fraflyttet lejlighed kunne ikke anses for en nødvendig eller rimelig begrundet enkeltudgift, idet udgiften måtte anses for at være forudsigelig. Der var heller ikke dokumentation for, at afholdelsen af udgiften var af afgørende betydning for familiens livsførelse, idet der ikke var aktuelle oplysninger om en konkret risiko om udsættelse af nuværende lejlighed.

A-15-08: Formue – kontanthjælp – tilbagebetalingspligt – uforsvarlig økonomi:

En lønmodtager havde udvist uforsvarlig økonomi ved, at han efter arbejdsophør havde opretholdt sit hidtidige leveniveau på ca. 20.000 kr. om måneden, uanset at han ikke havde indtægter. Der var ikke særlige forhold, der med rimelighed begrundede, at han ikke nedsatte sit forbrug til kontanthjælpstaksterne, idet der ikke var oplysninger om, at han havde grund til at forvente, at han havde tilstrækkelige midler til at kunne klare sig uden at skulle søge om hjælp. Der forelå ikke oplysninger i sagen, som med rimelighed kunne begrunde, at hans formue skulle være opbrugt på kun 5 måneder.

Han skulle derfor tilbagebetale den kontanthjælp, som han havde modtog i perioden indtil 30. juni 2008.

A-17-08: Enkeltudgift – kontanthjælp - løbende udgifter – sommerferie - studerende - ubrudt uddannelsesforløb

Hjælp til løbende udgifter i sommerferien til en kvinde i ubrudt uddannelsesforløb kunne ikke betragtes som en rimeligt begrundet enkeltudgift.

Ankestyrelsen lagde ved afgørelsen vægt på, at udgifterne var forudselige, og at hun efter en konkret økonomisk vurdering skønnedes at have haft mulighed for at spare op til udgiften.

Ankestyrelsen fandt, at afholdelse af udgifterne på ansøgningstidspunktet ikke var af helt afgørende betydning for kvinden eller familiens livsførelse.

Ankestyrelsen lagde herved vægt på, at udgifterne ikke havde akut karakter, da der var tale om faste løbende udgifter over flere måneder.

Det forhold, at kvinden mente sig berettiget til at holde sommerferie i to måneder sammen med sine børn, kunne ikke medføre et andet resultat.

A-30-08: Rimeligt begrundede enkeltudgifter – starthjælp – forudsigelig udgift – vinterbeklædning

Ankestyrelsen fandt ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens skøn om at give afslag på hjælp til udgifter til vintertøj.

Ankestyrelsen lagde til grund, at udgifter til vintertøj var en tilbagevendende udgift, som kunne forudses.

13-09: Kontanthjælp – rimeligt begrundede enkeltudgifter – husleje – fravær uden rimelig grund – fradrag – afgørende betydning

Der kunne undtagelsesvis ydes økonomisk hjælp til betaling af huslejerestance, selvom behovet var opstået som følge af, at ansøger uden rimelig grund var udeblevet fra en jobsamtale og ikke fik udbetalt kontanthjælp i en periode.

Begrundelsen var, at hjælpen hertil efter en konkret vurdering blev anset for at være af helt afgørende betydning for familiens livsførelse.

Det var første gang, ansøger var pålagt sanktion og første gang, der var søgt hjælp til betaling af huslejerestance.

168-09: Kontanthjælp – formue - indfrielse af gæld - uforsvarlig økonomi

Indfrielse af ikke forfalden gæld måtte anses for uforsvarlig økonomi.

Kommunen havde med rette ydet kontanthjælp med tilbagebetalingspligt fra den 19. august 2008.

Ved denne vurdering lagde Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg vægt på, at der var tale om et lån, som hverken var forfaldent eller misligholdt, og at kvindens indtægt var uændret, da hun bad om nedskrivningen, samt at nedskrivningen skete på kvindens initiativ.

198-09: Kontanthjælp – tilbagebetaling – uforsvarlig økonomi – arv – uskiftet bo

At skifte med fælles arvinger, når det var muligt at sidde i uskiftet bo, måtte anses for uforsvarlig økonomi.

Kontanthjælpen blev derfor bevilget med tilbagebetalingspligt.

250-09: Kontanthjælp – enkeltydelser – overlevelseshjælp - hjælp til forsørgelse - separation

Ansøger, der havde en sag om separation under behandling i statsforvaltningen, havde ret til at få dækket nødvendige udgifter til mad og husleje efter aktivlovens bestemmelse om enkeltydelser, indtil bevilling af separation forelå.

Ankestyrelsen tog udgangspunkt i, at ansøger ikke blev forsørget af ægtefællen, og at kommunen ikke havde mulighed for at pålægge ægtefællen at opfylde denne forpligtelse.

Ansøger var således uden forsørgelsesgrundlag, mens sagen om separation var under behandling. Kommunen kunne derfor ikke afvise ansøger den nødvendige hjælp.

118-10: personligt tillæg - uforsvarlig økonomi - tilbagebetaling (anvendt principperne)

Ankestyrelsen fandt, at nævnet ikke havde tilstrækkelig grundlag for at tilsidesætte kommunens konkrete og individuelle vurdering af, at en borger opfyldte betingelserne for et personligt tillæg til betaling af elregning.

Ankestyrelsen lagde navnlig vægt på, at borgeren var uden midler, og at undladelse af betalingen af regningen ville betyde, at der ville blive lukket for elforsyningen.

Ankestyrelsen fandt samtidig, at kommunen kunne pålægge borgeren en tilbagebetalingspligt for den bevilgede hjælp, idet hun havde haft en uforsvarlig økonomi, da hun ikke havde lagt beløb til side til betaling af el-regningen.

Bilag 3: Indkaldelsesbrevet

Praksisundersøgelse om hjælp til enkeltudgifter efter aktivlovens § 81, herunder mod tilbagebetaling.

Det Sociale Nævn i Hovedstaden gennemfører i 2010 en praksisundersøgelse af sager, hvor kommunerne har truffet afgørelse om hjælp til enkeltudgifter efter aktivlovens § 81, herunder mod tilbagebetaling.

Formålet med undersøgelsen er at belyse kommunernes praksis i enkeltudgiftssager.

Undersøgelsen retter sig særligt mod bevilling af enkeltydelse efter aktivlovens § 81, og om hjælpen er bevilget mod tilbagebetaling.

Desuden vil der indgå en vurdering af afgørelsernes korrekthed i forhold til lovgivningen og praksis – det vil sige en materiel vurdering af kommunernes afgørelser.

Undersøgelsen sker som led i Det Sociale Nævns forpligtelse efter retssikkerhedslovens § 78 – 79 til inden for sit område at følge praksis i kommunerne.

Vi skal hermed anmode kommunen om at deltage i undersøgelsen.

Undersøgelsens omfang

Undersøgelsen gennemføres i følgende 8 kommuner:

København, Hvidovre, Høje Taastrup, Frederikssund, Hørsholm, Glostrup, Dragør og Herlev.

Til brug for undersøgelsen indkaldes 112 sager, svarende til 14 sager fra hver kommune.

Metode og opfølgning

Hver enkelt af de indsendte sager vil blive gennemgået og vurderet efter et måleskema, der er udarbejdet med udgangspunkt i de skabeloner til måleskemaer, som Ankestyrelsen har udarbejdet.

Undersøgelsens resultater vil blive sendt til de deltagende kommuner. Hver enkelt kommune vil få mulighed for at kommentere undersøgelsens konklusioner og de måleskemaer, der bliver udfyldt for de sager, kommunen har indsendt. Først herefter vil den endelige rapport om undersøgelsen blive udarbejdet og offentliggjort.

Nævnet skal gøre opmærksom på, at resultaterne af undersøgelserne vil indgå i en benchmark.

Hvilke sager indkaldes?

Det Sociale Nævn skal anmode kommunen om at indsende 14 sager, hvor der er bevilget hjælp til enkeltudgifter, herunder mod tilbagebetaling, til undersøgelse.

Sagerne udvælges således, at første sag vedrører den seneste afgørelse før 1. april 2010, den anden sag vedrører den næstsidste afgørelse før 1. april 2010 og så fremdeles, indtil de relevante antal sager er fundet.

Sagerne må ikke være behandlet af Det Sociale Nævn.

Samtlige akter i sagen fra hele forløbet bedes indsendt, herunder korrespondance, journalnotater osv.

Det skal understreges, at alle oplysninger skal medsendes. Eventuelle grundoplysninger, for eksempel fra kommunens elektroniske registrering, som ikke fremgår af journaloplysningerne i den enkelte sag, skal medsendes. En eventuel klagevejledning, der har været vedlagt afgørelsen, skal også indsendes.

Det Sociale Nævn går ved undersøgelsen ud fra, at kommunen har indsendt alle de oplysninger, der er i sagen. Hvis en oplysning derfor ikke fremgår af sagen, bliver sagen vurderet uden oplysningen. Nævnet kan ved vurderingen ikke fortolke en formodning ind om sagens fakta, hvis det ikke fremgår af sagen.

Sagsakterne bedes indsendt i kopi, da originale akter ikke returneres.

Det Sociale Nævn skal anmode om at modtage sagerne hurtigst muligt og senest den 21. maj 2010.

Eventuelle spørgsmål vedrørende indsendelse af sagerne bedes rettet til undertegnede på telefon 72 56 71 22.

Med venlig hilsen

Birgitte Mohrsen
fuldmægtig

Bilag 4: Måleskema til undersøgelse af kommunernes praksis

Bevillingssager, aktivlovens § 81

Ankestyrelsen

Det Sociale Nævn for Hovedstaden April 2010	
Skabelon til måleskema til undersøgelse af kommunernes praksis Bevillingssager, aktivlovens § 81	
Identifikation af sagen	
Kommune	
Kommune nr.	
Sagsnr.	
Sagsbehandler (initialer)	
1. Grundoplysninger	
1.1. Borgerens fødselsdato	
1.2. Køn	1. Mand 2. Kvinde
2. Oplysninger om kommunens afgørelse	
2.1. Dato for kommunens afgørelse?	1. Dato 2. Uoplyst Evt. bemærkninger:
2.2. Hvad går kommunens afgørelse ud på?	1. Bevilling af hjælp 2. Bevilling af hjælp mod tilbagebetaling efter §§ 92-93
2.3. Hvad er der søgt om?	 Evt. bemærkninger
2.4. Civilstand	1. Enlig

	<p>2. Gift</p> <p>3. Samlevende</p> <p>4. hjemmeboende børn over 18</p> <p>Evt. bemærkninger:</p>
2.5. Husstandens størrelse	<p>Antal voksne:</p> <p>1.</p> <p>2.</p> <p>Antal børn i hjemmet:</p> <p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p> <p>4.</p> <p>over 4:</p> <p>Antal børn, som ikke bor i hjemmet:</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>4</p> <p>over 4</p>
2.6. Hvilket rådighedsbeløb er kommunen kommet frem til i relation til den økonomiske beregning?	<p>1. Kr.</p> <p>2. Uoplyst</p> <p>Bemærkninger:</p>
3. Den materielle vurdering af kommunens afgørelse	
3.1. Er afgørelsen samlet set rigtig?	<p>1. Ja, afgørelsen er i overensstemmelse med regler og praksis</p> <p>2. Nej, afgørelsen ville blive ændret eller sagen hjemvist, hvis det havde været en klagesag</p> <p>Bemærkninger:</p>
3.2. I hvilket omfang er sagen oplyst?	<p>1. Ingen oplysninger mangler</p> <p>2. Enkelte mindre væsentlige oplysninger mangler</p> <p>3. Flere og/eller væsentlige oplysninger mangler</p>

	<p>ger mangler</p> <p>4. Afgørende oplysninger mangler</p> <p>Bemærkninger:</p>
3.3. Er der tale om rimeligt begrundede enkeltydelser?	<p>1. Ja</p> <p>2. Nej</p> <p>3. Andet</p> <p>Bemærkninger:</p>
3.4. Er der sket ændringer i ansøgers forhold (Social begivenhed)?	<p>1. Ja</p> <p>2. Nej</p> <p>Bemærkninger:</p>
3.5. Er udgiften opstået som følge af et behov, som er forudsigelig?	<p>1. Ja</p> <p>2. Nej</p> <p>Bemærkninger:</p>
3.6. Har kommunen foretaget en konkret vurdering af, om betingelsen for undtagelsesvis at kunne yde hjælp til en forudsigelig udgift er opfyldt?	<p>1. I høj grad</p> <p>2. I nogen grad</p> <p>3. I ringe grad</p> <p>4. Nej</p> <p>Bemærkninger:</p>
3.7. Er indtægterne opgjort korrekt?	<p>1. I høj grad</p> <p>2. I nogen grad</p> <p>3. I ringe grad</p> <p>4. Nej</p> <p>5, uoplyst</p>

	Bemærkninger:
3.8. Er alle godkendte udgifter medtaget i kommunens beregning?	<p>1. I høj grad</p> <p>2. I nogen grad</p> <p>3. I ringe grad</p> <p>4. Nej</p> <p>5, uoplyst</p> <p>Bemærkninger:</p>
3.9. Er der ydet hjælp mod tilbagebetaling	<p>1. Ja - § 92, stk. 1. 2. pkt. Ja § 93, gå til 3.11</p> <p>2. Nej</p> <p>Hvis nej så gå videre til 4.1.</p>
3.10. Omfatter kravet om tilbagebetaling efter aktivlovens § 92, stk. 1, 2. pkt., alene hjælpen til boligindskud eller hvad der kan ligestilles hermed?	<p>1. Ja</p> <p>2. Nej</p> <p>Bemærkninger:</p> <p>Hvis nej så gå videre til 3.12</p>
3.11. Er betingelserne for tilbagebetaling efter det nr. i § 93, stk. 1, som kommunen har truffet afgørelse om, opfyldt?	<p>1. I høj grad</p> <p>2. I nogen grad</p> <p>3. I ringe grad</p> <p>4. Nej</p> <p>Bemærkninger:</p>

<p>3.12. Er modtageren ved udbetalingen af hjælpen blevet oplyst om, at hjælpen skal betales tilbage?</p>	<p>1. Ja</p> <p>2. Nej</p> <p>3. Andet</p> <p>Hvis "1.Ja", begrundelse herfor</p> <p>Bemærkninger:</p>
<h3>4. Vurdering af formelle regler i øvrigt</h3>	
<p>4.1. Hvilken form har afgørelsen?</p>	<p>1. Skriftlig afgørelse</p> <p>2. Skriftligt notat i kommunens journal</p> <p>3. Anden form</p> <p>Bemærkninger:</p>
<p>4.2. Fremgår det, hvilken afgørelse der er truffet?</p>	<p>1. I høj grad</p> <p>2. I nogen grad</p> <p>3. I ringe grad</p> <p>4. Nej</p> <p>Bemærkninger:</p>
<p>4.3. Fremgår det, med hvilken hjemmel afgørelsen er truffet?</p>	<p>1. I høj grad</p> <p>2. I nogen grad</p> <p>3. I ringe grad</p> <p>4. Nej</p> <p>Bemærkninger:</p>

4.4 .Giver sagen i øvrigt anledning til bemærkninger.	1. Ja 2. Nej Bemærkninger:

Bilag 5: Hovedresultaterne fra undersøgelsen fordelt på de kommuner, der har deltaget i undersøgelsen

Vedrørende bevilling af enkeltydelse – kommunerne

Tabel 5.1a Sager i overensstemmelse med regler og praksis fordelt på kommuner

Kommuner	Afgørelsernes samlede korrekthed		I alt
	antal		
	Afgørelsen er samlet set rigtig	Afgørelsen ville være blevet ændret eller hjemvist, hvis det var en klagesag	
Dragør	9	3	12
Frederikssund	5	9	14
Glostrup	5	8	13
Herlev	6	7	13
Hvidovre	1	13	14
Høje-Taastrup	5	9	14
Hørsholm	5	6	11
København	6	8	14
I alt	42	63	105

Tabel 5.2a Oplysningsgrundlagets samlede tilstrækkelighed

Kommuner	Sagernes oplysningsgrundlag				I alt
	antal				
	Ingen oplysninger mangler	Enkelte væsentlige oplysninger mangler	Fleere og/eller væsentlige oplysninger mangler	Afgørende oplysninger mangler	
Dragør	2	8		2	12
Frederikssund	5	2	4	3	14
Glostrup	1	6	4	2	13
Herlev	2	6	3	2	13
Hvidovre		5	7	2	14
Høje-Taastrup	3	2	5	4	14
Hørsholm		6	4	1	11
København		7	7		14
I alt	13	42	34	16	105

Tabel 5.3a Korrektheden af indtægternes opgørelse fordelt på kommuner

Kommuner	Er opgørelsen af indtægtsgrundlaget korrekt					I alt
	antal					
	I høj grad	I nogen grad	I ringe grad	Nej	Uoplyst	
Dragør	1	5			6	12
Frederikssund	7	6	1			14
Glostrup	1	2		1	9	13
Herlev	1	8		1	3	13
Hvidovre	2	5			7	14
Høje-Taastrup	3	3	1		7	14
Hørsholm	2	9				11
København	4	4	1		5	14
I alt	21	42	3	2	37	105

Tabel 5.4a Er opgørelsen er udgiftssiden korrekt fordelt på kommuner

Kommuner	Er opgørelsen af udgiftssiden korrekt					I alt
	antal					
	I høj grad	I nogen grad	I ringe grad	Nej	Uoplyst	
Dragør		2	1		9	12
Frederikssund	6	1			7	14
Glostrup	3	1			9	13
Herlev		6			7	13
Hvidovre	1	2			11	14
Høje-Taastrup	3	2	1		8	14
Hørsholm	1	1	1		8	11
København	1	1	1		11	14
I alt	15	16	4		70	105

Statsforvaltningen
Hovedstaden
Borups Allé 177, blok D-E
2400 København NV
Tel 7256 7000
hovedstaden@statsforvaltning.dk

www.statsforvaltning.dk